

JUSTITSMINISTERIET

Udvalget for bedre og mere effektiv
behandling af civile sager ved
domstolene

Dato: 1. juli 2013
Sagsbeh: Cecilie Maarbjerg Qvist
Dok.: 683944

Notat om adgangen til appel i civile sager

**Afgivet af Udvalget om bedre og mere effektiv be-
handling af civile sager ved domstolene**

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

1. Indledning og sammenfatning af udvalgets forslag om appelbegrænsning i civile sager	4
1.1. Indledning	4
1.2. Sammenfatning	5
1.2.1. Begrænsning af appel i sager om krav under 50.000 kr.....	7
1.2.2. Afvisning af 2. instans ankesager uanset sagens økonomiske værdi....	8
1.2.3. Begrænsning af adgangen til at kære afgørelser om sagens forberedelse	8
1.2.4. Omkostningsmæssige konsekvenser af kære	8
1.2.5. Øvrige forslag i tilknytning til anke og kære	8
1.2.6. Andre overvejelser.....	9
1.3. Økonomiske konsekvenser af udvalgets forslag	9
2. Gældende ret	11
2.1. Instansordningen og baggrunden herfor	11
2.2. Adgangen til appel	12
2.3. Anke	13
2.4. Kære	14
2.5. Appelbegrænsning i civile sager	15
3. Statistik	17
3.1. Ankesager	17
3.2. Kæresager	20
4. Fremmed ret	23
4.1. Norge	23
4.2. Sverige.....	24
4.3. Finland.....	25
5. Internationale forpligtelser i forhold til anke- og kærebegrænsninger ..	26
5.1. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK).....	26
5.2. FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder (CCPR).....	27
6. Udvalgets overvejelser om appelgrænsen i civile sager	29
6.1. Indledende overvejelser	29
6.2. Overvejelser om beløbsgrænsens størrelse	31
6.3. Overvejelser om mulighed for at få tilladelse til at indbringe afgørelser under beløbsgrænsen for landsretten.....	32
6.4. Udvalgets forslag	34
7. Udvalgets overvejelser om andre begrænsninger i adgangen til anke i civile sager	37

7.1. Afvisning af visse 2. instans ankesager uanset sagens økonomiske værdi	37
7.2. Ankebegrænsning i forhold til bestemte sagstyper	38
7.3. Yderligere overvejelser i forhold til begrænsning af anke.....	41
8. Udvalgets overvejelser om andre begrænsninger i adgangen til kære i civile sager	43
8.1. Kære af afgørelser om sagens forberedelse	43
8.2. Omkostningsmæssige konsekvenser af kære	45
9. Øvrige forslag i tilknytning til anke og kære	48
9.1. Medvirken af sagkyndige dommere i landsretten – retsplejelovens § 20..	48
9.2. Berigtigelse af fejl i domme – retsplejelovens § 221	50
9.3. Appel af delafgørelser - retsplejelovens § 253, stk. 4	51
9.4. Ankefristen – retsplejelovens § 372, stk. 1	52
10. Lovudkast med bemærkninger	54
10.1. Lovudkast	54
10.2. Bemærkninger til lovudkastet	58

1. Indledning og sammenfatning af udvalgets forslag om appelbe- grænsning i civile sager

1.1. Indledning

Det er en hovedopgave for Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene at skabe mulighed for, at retternes sagsbehandlingstider i civile sager kan gøres kortere.

Denne opgave skal efter udvalgets kommissorium løses på en måde, der sikrer, at behandlingen af sagerne fortsat sker på en retssikkerhedsmæssig forsvarlig måde. Det er endvidere en forudsætning, at udvalgets forslag samlet set ikke medfører merudgifter.

Retsplejerådet har tidligere beskrevet domstolenes opgaver i civile sager, jf. bl.a. betænkning nr. 1401/2001 om reform af den civile retspleje som udgør en helt central del af grundlaget for domstolsreformen.

Det fremgår nærmere af betænkningen, at domstolenes afgørelser, for at domstolene kan opfylde deres samfundsmæssige opgave, må være velfunderede og materielt korrekte. Rigtige og overbevisende afgørelser er også nødvendige for at opretholde tilliden til domstolene, og for et retssamfund er det af afgørende betydning, at domstolene nyder almindelig tillid. Heraf følger, at domstolene skal være og fremstå som uafhængige og upartiske, og at sagsbehandlingen må have fornøden grundighed og være indrettet med henblik på lydhørhed over for parternes synspunkter.

Samtidig er det også af selvstændig betydning, at en sag kan afsluttes inden for en rimelig tid. Sagsbehandlingen må derfor samtidig være hurtig og effektiv. Som det også udtrykkes: Justice delayed is justice denied.

Det helt centrale problem er derfor, hvordan man indretter sagsbehandlingen, så den både er hurtig, effektiv og grundig, således at retsplejereglerne sammen med de øvrige rammebetingelser for at kunne fremme sager ved domstolene sikrer en reel adgang til domstolsbehandling, som kan gøre det muligt, at de retstvister, som det er rimeligt at få løst ved domstolene, faktisk bliver løst og løst inden for rimelig tid.

Det er det klare udgangspunkt i dansk ret, at en part også i en civil sag har ret til at få sin sag prøvet i to instanser. Denne adgang til appel er med til at sikre velfunderede og materielt rigtige afgørelser. Regler om appelbe-

grænsning har derfor væsentlig betydning for hele spørgsmålet om adgang til domstolene.

Det er utvivlsomt, at lange sagsbehandlingstider har negative konsekvenser for de involverede parter og deres hele tilværelse.

Det er udvalgets foreløbige vurdering, at de tiltag, der i øvrigt kan tænkes foreslået af udvalget, ikke i sig selv vil være tilstrækkelige til at skabe grundlag for korte sagsbehandlingstider i alle instanser. En tilstrækkelig forbedring af forholdet mellem domstolenes opgaver og ressourcer kan derfor næppe tilvejebringes alene ved de forslag, som udvalget vil kunne stille til effektivisering af sagsbehandlingen. Den endelige vurdering heraf må naturligvis afhænge af det videre arbejde i udvalget.

For udvalget er det efter kommissoriet ikke en mulighed at supplere sine forslag til sagsbehandlingen med et forslag om, at der tilføres domstolene yderligere ressourcer, som sammen med gevinsten ved en mere effektiv sagsbehandling kunne sikre korte sagsbehandlingstider. Det ligger som nævnt som forudsætning for udvalgets arbejde, at udvalget ikke kan foreslå tiltag, der samlet set vil medføre merudgifter.

Det er herefter nødvendigt at se på omfanget af domstolenes opgaver, hvis der skal sikres et forhold mellem disse og domstolenes ressourcer, der kan skabe grundlaget for korte sagsbehandlingstider. Opgaven er med andre ord at se på, om der er mulighed for en sådan begrænsning af domstolenes opgaver, at denne begrænsning sammen med de øvrige forslag samlet set kan bidrage til det forhold mellem opgaver og ressourcer, der er nødvendigt for at skabe korte sagsbehandlingstider samtidig med, at sagsbehandlingen kan blive bedre og fortsat ske på en retssikkerhedsmæssig forsvarlig måde.

Det er på denne baggrund, at der i udvalget har været generel tilslutning til, at det er nødvendigt at se på reglerne om appelbegrænsning, uanset at det for de organisationer, der er repræsenteret i udvalget, ikke er en naturlig opgave at stille forslag om begrænsning af adgangen til domstolene.

1.2. Sammenfatning

Udvalget har behandlet spørgsmålet om appelbegrænsning i civile sager.

I dansk ret gælder som nævnt foran et toinstansprincip, således at en sag som udgangspunkt frit kan prøves i to instanser. Der er dog visse begrænsninger i adgangen til appel. Udvalget anerkender vigtigheden af toinstansprincippet også for hele spørgsmålet om adgangen til domstolene og indretningen af domstolssystemet med henblik på materielt rigtige afgørelser. Udvalget finder samtidig, at hensynet til toinstansprincippet må medinddrages ved en afvejning over for hensynet til, at tvister for domstolene skal kunne løses inden for rimelig tid og på en måde, der sikrer, at omkostningerne skal være acceptable både for parterne og samfundet.

På denne baggrund finder udvalget, at bl.a. ressourcemæssige hensyn og hensyn til en hensigtsmæssig sagsafvikling ved både by- og landsretter taler for at overveje yderligere begrænsninger i toinstansprincippet og dermed i sagstilgangen til landsretterne. Særligt i forhold til Højesteret er det udvalgets opfattelse, at den nødvendige begrænsning af sagstilgangen vil kunne ske, hvis de forslag, som er stillet af Underudvalget om sagstilgangen til Højesteret, gennemføres.

Der bør efter udvalgets opfattelse være sammenhæng mellem de ressourcer, som anvendes på en sag, sagens betydning og udsigterne til at opnå et andet resultat ved appel.

Med domstolsreformen blev byretterne den almindelige førsteinstans i civile sager. Det bør derfor være udgangspunktet, at langt de fleste sager finder deres endelige afgørelse her. Samtidig anvendes der i landsretterne generelt flere ressourcer på den enkelte sag, og det er derfor også væsentligt, at de sager, der indbringes for landsretten, kan begrunde den ressourceanvendelse, der er et led i en kollegial behandling.

Det er desuden vigtigt, at en sag finder sin afslutning inden for rimelig tid, og det bør derfor overvejes, om muligheden for at få prøvet en sag i to instanser i alle tilfælde tilfører sagen en merværdi. I denne overvejelse må også indgå en afvejning af den økonomiske værdi, som den konkrete tvist har, over for de udgifter der for parterne og samfundet er forbundet med at få tvisten løst.

Endelig er der et generelt behov for at aflaste landsretterne og få nedbragt sagsbehandlingstiderne både i de civile sager og i straffesagerne.

Udvalget har på den baggrund generelt overvejet mulighederne for at begrænse appel i civile sager. Effekten af ændrede regler om begrænsning af

appel vil dels være færre appelsager i appelretterne, dels en mere effektiv og gennemslagskraftig sagsbehandling i byretterne. Det er også tænkeligt, at der i en række sager vil blive tale om en mere tung sagsgang i byretterne, fordi parterne og deres advokater måske vil sætte flere kræfter ind på at opnå det ønskede resultat allerede i første instans.

Det potentiale, som en ændring af reglerne om anke og kære af civile sager vil medføre, kan således medvirke til en reduktion af landsretternes sagsbehandlingstider, der gennem de senere år er steget på ny. Reduktionen i sagsbehandlingstiderne vil kunne opnås, idet ændringen af reglerne vil føre til, at landsretterne vil modtage færre sager, hvorfor der – med et uændret antal hovedforhandlinger – vil kunne opnås en situation, hvor der afsluttes flere sager, end der modtages, hvilket er en forudsætning for reduktion af den gennemsnitlige sagsbehandlingstid.

Udvalget har navnlig overvejet muligheden for at forhøje den gældende appelgrænse på 10.000 kr., muligheden for at landsretten kan afvise en ankesag på et indledende stadium efter en konkret vurdering og muligheden for, at der i visse sagstyper kun er adgang til prøvelse i én instans. Udvalget har endelig overvejet, om kære af visse afgørelser kan begrænses.

Det er forudsat i udvalgets kommissorium, at sagsbehandlingen fortsat skal kunne ske på en måde, der er retssikkerhedsmæssig forsvarlig. Der har derfor i udvalget været enighed om, at begrænsninger af appelmulighederne ikke må være absolutte, og det er ved hvert af udvalgets forslag om appelbegrænsning forudsat, at appelbegrænsning vil skulle være et udgangspunkt, som – med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet – kan fraviges, hvis særlige grunde taler for det.

Udvalgets forslag er samlet nedenfor i afsnit 10 i et udkast til ændring af retsplejeloven med tilhørende bemærkninger, og der redegøres i det følgende nærmere for udvalgets overvejelser og forslag.

Udvalgets forslag kan sammenfattes således:

1.2.1. Begrænsning af appel i sager om krav under 50.000 kr.

Bestemmelserne i retsplejelovens § 368, stk. 1, 2. pkt., § 389, stk. 2, jf. § 391, stk. 1, jf. stk. 2, og § 584 a, stk. 2, jf. stk. 1, ændres således, at beløbsgrænsen fastsættes til 50.000 kr. Forslaget omfatter ankesager, kæremål om sagsomkostninger og salær, samt kæremål om udlæg. Der vil fort-

sat være mulighed for at få tilladelse til at indbringe sagen for landsretten. En sådan tilladelse meddeles af Procesbevillingsnævnet. Tilladelse til anke kan meddeles, hvis sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Tilladelse til kære kan meddeles, hvis særlige grunde taler derfor.

1.2.2. Afvisning af 2. instans ankesager uanset sagens økonomiske værdi

Landsretten får mulighed for at afvise en anke, hvis parterne ikke har oplyst forhold, der gør, at der er udsigt til, at sagen vil kunne få et andet udfald end i byretten, eller der ikke i øvrigt foreligger særlige grunde til, at sagen skal prøves i to instanser.

1.2.3. Begrænsning af adgangen til at kære afgørelser om sagens forberedelse

Adgangen til at kære kendelser og beslutninger, der afsiges under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, begrænses, således at kære til landsretten som hovedregel ikke kan ske. Dog kan kendelser og beslutninger, der angår spørgsmål af indgribende eller afgørende betydning for parten, eller som er af væsentlig betydning for sagens forløb, kæres til landsretten med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

1.2.4. Omkostningsmæssige konsekvenser af kære

Ved afgørelsen i landsretten af et kæremål under en civil sag, skal landsretten samtidig træffe særskilt afgørelse om fordeling af omkostningerne ved kæresagen. Fordelingen af omkostningerne i kæresagen skal alene afhænge af kæresagens udfald og ikke være afhængig af hovedsagens udfald, og afgørelsen skal kunne fuldbyrdes uafhængigt af hovedsagen.

1.2.5. Øvrige forslag i tilknytning til anke og kære

Udvalget stiller desuden en række forslag vedrørende anke, som ikke omhandler adgangen til appel.

Udvalget foreslår, at retsplejelovens § 20 ændres, således at landsretten også i tilfælde, hvor der ikke har medvirket sagkyndige medlemmer i byretten, kan bestemme, at der skal medvirke sagkyndige medlemmer i landsretten.

Udvalget foreslår, at muligheden for at berigtige forglemmelser og fejl i domme udvides, således at også forglemmelser, der ikke vedrører udfærdigelsens form, kan berigtiges af dommeren, hvis parterne ikke udtaler sig imod.

Udvalget foreslår, at det fremover i alle tilfælde skal være Procesbevillingsnævnet, som meddeler tilladelse til at indbringe en afgørelse, der er afsagt efter reglerne i retsplejelovens § 253 for højere ret.

Udvalget foreslår, at ankefristen i retsplejelovens § 372, stk. 1, ændres, således at den i alle tilfælde er 4 uger.

1.2.6. Andre overvejelser

Udvalget har overvejet adgangen til appel i sager om tvangs fjernelse af børn, og bemærker i den forbindelse, at lovgivningen herom henhører under Social- og Integrationsministeriet, som ikke deltager i udvalgsarbejdet. Udvalget finder, at det kan overvejes at indføre en ordning, som ligner den, der var gældende for disse sager før domstolsreformen, hvor sagerne blev anlagt ved landsretten i 1. instans, og anke kun kunne ske med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, således at det kræver tilladelse fra Procesbevillingsnævnet at anke byrettens domme om tvangs anbringelse til landsretten. Betingelserne for at opnå en sådan tilladelse bør i givet fald være, at sagen er principiel, eller at der i øvrigt foreligger særlige grunde.

Udvalget peger desuden på, at en sådan ordning i givet fald også bør gælde de øvrige sager, hvor børn- og ungeudvalget træffer afgørelse efter servicelovens § 74.

1.3. Økonomiske konsekvenser af udvalgets forslag

Overvejelserne om de økonomiske konsekvenser af udvalgets forslag er endnu ikke afsluttet, men overordnet vil udvalgets forslag medføre, at et antal sager ikke længere skal behandles af landsretterne. Forslaget vil desuden medføre mindredgifter i byretterne i forbindelse med, at sager ikke længere skal sendes til landsretten mv. Ved vurderingen af mindredgifterne i byretterne må dog også indgå, at behandlingen af sager, der ikke længere kan ankes uden tilladelse, kan blive lidt tungere i en række tilfælde, fordi sagens parter og deres advokater ikke længere i samme omfang kan indrette sig på, at visse søgsmålsgrunde, beviser mv. kan udskydes til

en eventuel ankesag. Endelig vil forslagene medføre en besparelse i forhold til udgifterne til fri proces.

Samtidig vil forslagene dog også medføre merudgifter, idet Procesbevillingsnævnet skal behandle flere sager i forhold til i dag. Forslaget vil desuden medføre et provenutab, da der vil blive indbetalt færre retsafgifter.

2. Gældende ret

2.1. Instansordningen og baggrunden herfor

Det danske retssystem er organiseret med 3 instanser: byretter, landsretter og Højesteret. Derudover behandler Sø- og Handelsretten som 1. instans visse sagstyper vedrørende erhvervsforhold opregnet i retsplejelovens § 225.

Civile sager behandles i byretten af 1 dommer, jf. retsplejelovens § 12, stk. 1. Retten kan dog bestemme, at sagen skal behandles af 3 dommere, jf. retsplejelovens § 12, stk. 3.

I landsretten behandles civile sager af mindst 3 dommere, jf. retsplejelovens § 7, stk. 1, og i Højesteret deltager mindst 5 dommere i behandlingen af en civil sag, jf. retsplejelovens § 3, stk. 1.

I forbindelse med domstolsreformen blev der bl.a. gennemført en mere sammenhængende instansordning, så byretterne nu er den almindelige førsteinstans i alle civile sager, mens de overordnede retters ressourcer koncentrerer om behandlingen af principielle sager og appelsager.

Ændringen byggede på Retsplejerådets betænkning nr. 1401/2001, hvor Retsplejerådet bl.a. overvejede den mest hensigtsmæssige udformning af domstolssystemet i relation til kompetencen til at behandle civile retssager.

Retsplejerådet foreslår i betænkningen, at alle civile sager som hovedregel skal anlægges ved byretten i første instans, idet byretten efter Retsplejerådets opfattelse bør være den almindelige førsteinstans, hvor langt de fleste sager finder deres endelige afgørelse. Ressourcemæssigt bør tyngden i domstolssystemet således ligge i førsteinstansen. Byretten bør desuden fungere som indgangsinstant, hvor sagerne sorteres og henvises til den behandling, som er mest hensigtsmæssig i den konkrete sag.

Retsplejerådet anfører desuden, at der ved landsretterne anvendes generelt større ressourcer på den enkelte sag, og at landsretterne derfor bør koncentrere sig om appelsager og de principielle førsteinstanssager, hvor en sådan ressourceanvendelse er hensigtsmæssig og forsvarlig.

Med hensyn til Højesterets rolle i instansordningen fremgår det bl.a. af betænkningen, at centrale elementer i Højesterets opgaver er at sikre retsen-

heden og at træffe afgørelse i sager, som rejser spørgsmål af generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller i øvrigt er af væsentlig samfundsmæssig rækkevidde. Derimod bør den øverste domstols ressourcer som udgangspunkt ikke benyttes til at behandle sager, hvis udfald i det væsentlige afhænger af bevismæssige vurderinger, eller som angår retsanvendelse på områder, hvor de principielle retsspørgsmål allerede er afklaret.

Det fremgår desuden af betænkningen, at Retsplejerådet finder, at der af hensyn til at bevare Højesterets centrale stilling i domstolssystemet fortsat skal være mulighed for, at principielle sager kan behandles i Højesteret som 2. instans. Retsplejerådet foreslår derfor, at der skal være mulighed for henvisning af principielle sager til behandling i landsretten i første instans. Endelig foreslår Retsplejerådet, at Sø- og Handelsretten får kompetence til at behandle erhvervsrelaterede principielle sager, der henvises fra byretten efter anmodning fra en part.

2.2. Adgangen til appel

Det er hovedreglen i dansk ret, at enhver retsafgørelse frit kan prøves i to instanser. Der gælder dog en række undtagelser til denne hovedregel. Appel kan således i visse sager kun ske med særlig tilladelse, selv om sagen kun har været behandlet i én instans. Visse sager kan desuden med særlig tilladelse prøves i tre instanser. Det er Procesbevillingsnævnet, som har kompetencen til at meddele appektilladelse i de tilfælde, hvor det er påkrævet.

Retsafgørelser kan enten appelleres ved anke eller kære afhængig af afgørelsens type. Domme kan ankes, mens kendelser og beslutninger kan kæres. Bestemmelser i byretsdomme om sagsomkostninger appelleres også ved kære, jf. retsplejelovens §§ 369, stk. 2, og 391, stk. 2, mens bestemmelser om sagsomkostninger i domme, som er afsagt af en landsret eller af Sø- og Handelsretten, kun kan ankes særskilt til Højesteret med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. retsplejelovens § 368, stk. 5.

I ankesager gennemføres en ny selvstændig sagsbehandling som udgangspunkt med en mundtlig hovedforhandling, mens kæremål normalt behandles på skriftligt grundlag. Ved anke af småsager afgøres ankesagen dog som udgangspunkt på skriftligt grundlag, jf. retsplejelovens § 410, stk. 4.

Under appel prøver appelinstansen fuldt ud både sagens faktiske og retlige omstændigheder.

2.3. Anke

Civile sager behandles som udgangspunkt ved byretten i 1. instans, og byrettens afgørelser kan som hovedregel frit ankes til landsretten.

Den almindelige ankefrist i civile byretssager er 4 uger, jf. retsplejelovens § 372, stk. 1. I ægteskabssager, sager om forældremyndighed og sager vedrørende dødsformodning er ankefristen 8 uger, jf. henholdsvis retsplejelovens § 454, stk. 1, 1. pkt., og lov om borteblevne § 14, stk. 2, 1. pkt.

Ankeinstansen kan undtagelsesvis tillade anke efter udløbet af den almindelige ankefrist i indtil 1 år efter dommens afsigelse, jf. retsplejelovens § 372, stk. 2. Der er særlige undtagelser til denne regel, jf. herved for eksempel retsplejelovens § 454, stk. 2, om visse afgørelser i ægteskabssager.

Som udgangspunkt kan alle domme i civile sager afsagt af en byret frit ankes til landsretten. Hvis ankens værdi ikke overstiger 10.000 kr., kræves dog Procesbevillingsnævnets tilladelse for at anke dommen, jf. retsplejelovens § 368, stk. 1, pkt., jf. nærmere herom afsnit 2.5. Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse, hvis sagen er principiel, eller særlige grunde i øvrigt taler derfor, jf. retsplejelovens § 368, stk. 2.

Byretten kan efter anmodning fra en part henvise sagen til behandling ved en landsret som 1. instans, hvis sagen er af principiel karakter, jf. retsplejelovens § 226, stk. 1.

Visse sagstyper behandles desuden som nævnt ovenfor af Sø- og Handelsretten som 1. instans. Endvidere kan byretten efter anmodning fra en part henvise en sag, hvor fagkundskab til erhvervsforhold er af væsentlig betydning, til behandling ved Sø- og Handelsretten, hvis sagen er af principiel karakter, jf. retsplejelovens § 227, stk. 1.

Domme afsagt af en landsret som 1. instans efter henvisning af sagen fra byretten og af Sø- og Handelsretten som 1. instans, herunder efter henvisning af sagen fra byretten, kan frit ankes til Højesteret. Fristen for anke til Højesteret er 8 uger, jf. retsplejelovens § 372, stk. 1.

Domme afsagt af en landsret som 2. instans kan kun indbringes for Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Efter retsplejelovens § 371, stk. 1, kan appeltilladelse meddeles, hvis sagen er af principiel karakter. Ansøgning om tredjeinstansbevilling skal indgives inden 8 uger efter dommen, jf. retsplejelovens § 371, stk. 2, 1. pkt. Efter anketilladelse er meddelt, er fristen for at iværksætte anke 4 uger, jf. retsplejelovens § 372, stk. 2, 2. pkt.

Efter retsplejelovens § 368, stk. 4, kan anken omfatte kendelser og andre afgørelser, der er truffet under sagen, men den behøver ikke at gøre det. Disse afgørelser kan imidlertid i forbindelse med anke kun prøves af ap-pelinstansen, hvis parterne inddrager dem under ankesagen.

2.4. Kære

Kendelser og beslutninger kan appelleres særskilt ved kære. Enhver, over for hvem en kendelse eller beslutning af retten indeholder en afgørelse, kan kære afgørelsen, jf. retsplejelovens § 393, stk. 1.

Kendelser og beslutninger afsagt af en byret under en sag kan appelleres ved kære, så længe dom ikke er afsagt, jf. retsplejelovens § 389. Når behandlingen af en sag er afsluttet ved afsigelse af dom, kan kendelser og beslutninger afsagt under sagen ikke appelleres særskilt, jf. retsplejelovens § 390, men anken kan omfatte afgørelser, der er truffet under sagen, jf. retsplejelovens § 368, stk. 4.

Som udgangspunkt kan byrettens kendelser og beslutninger således kæres til landsretten, medmindre der er afsagt dom i sagen, og afgørelsen kan inddrages under en senere anke af dommen, jf. retsplejelovens § 368, stk. 4, og § 390, stk. 1.

Kendelser og beslutninger om sagsomkostninger, som er afsagt af en byret, og bestemmelser i byretsdomme og fogedrettens afgørelser om sagsomkostninger, der ikke er fastsat til mere end 10.000 kr., samt afgørelser om udlæg for krav, der har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., kan dog kun kæres til landsretten med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. retsplejelovens § 369, stk. 2, og § 391, stk. 1, § 584, stk. 2, og § 584 a, stk. 2, jf. nærmere herom afsnit 2.5. Betingelsen for at få kæretiladelse er, at særlige grunde taler herfor.

Kendelser og beslutninger, der afsiges af en landsret eller Sø- og Handelsretten i en sag i første instans efter reglerne i retsplejelovens § 253, kan kæres til Højesteret med Højesterets tilladelse, jf. retsplejelovens § 392, stk. 1, jf. § 253, stk. 4.

I andre tilfælde kan landsretternes og Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger kun kæres særskilt med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet. Betingelsen for at få kæretilladelse er, at kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2.

Kærefristen er 2 uger, jf. retsplejelovens § 394. Det samme gælder ansøgningsfristen til Procesbevillingsnævnet, jf. retsplejelovens § 392, stk. 2, 3. pkt.

2.5. Appelbegrænsning i civile sager

Som det fremgår af afsnit 2.3, gælder der en generel begrænsning i adgangen til appel i civile sager, således at der i alle civile ankesager, hvor ankens værdi ikke overstiger 10.000 kr., kræves Procesbevillingsnævnets tilladelse for at anke dommen, jf. retsplejelovens § 368, stk. 1, 2. pkt.

Afgørende for, om anketilladelse meddeles, er efter retsplejelovens § 368, stk. 2, om sagen er af principiel karakter, eller om særlige grunde i øvrigt taler derfor.

Det er værdien af ankesagen, som afgør, om den er omfattet af ankebegrænsningsreglen. Værdien opgøres som påstanden for landsretten sammenholdt med det resultat, der blev opnået i byretten.

Også i visse kæresager gælder en generel appelbegrænsning i form af en beløbsgrænse på 10.000 kr.

Kendelser og beslutninger om sagsomkostninger, som er afsagt af en byret, og bestemmelser i byretsdomme om sagsomkostninger, der ikke er fastsat til mere end 10.000 kr., kan således kun kæres til landsretten med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. retsplejelovens § 389, stk. 2, og § 391, stk. 1, jf. stk. 2. Betingelsen for at få kæretilladelse er, at særlige grunde taler herfor. Salærfastsættelsen i fri proces-sager, som sker efter retsplejelovens § 334, stk. 4, er ikke omfattet af appelbegrænsningsreglen for sagsomkostninger. Det samme gælder i tilfælde, hvor retten har ophævet sagens omkostninger.

Appelbegrænsningen gælder efter retsplejelovens § 584 a, stk. 2, jf. stk. 1, også fogedrettens afgørelser om omkostninger, der ikke er fastsat til mere end 10.000 kr. Også her er betingelsen for at få tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, at særlige grunde taler derfor.

Endelig gælder beløbsgrænsen også fogedrettens afgørelser om udlæg, idet udlæg for krav, der har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., ikke kan kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor, jf. retsplejelovens § 584, stk. 2.

Bestemmelserne om denne generelle appelgrænse på 10.000 kr. i civile sager blev indsat i retsplejeloven ved lov nr. 396 af 13. juni 1990 om ændring af straffeloven og retsplejeloven m.v. (Forenkling og modernisering inden for Justitsministeriets område). Formålet med at indføre en appelgrænse var at aflaste landsretterne for småsager. Det fremgår bl.a. af bemærkningerne til lovforslaget, at appelbegrænsninger kendes inden for det strafferetlige område, og at det på den baggrund kan forekomme mindre rimeligt, at der inden for civilretten er adgang til frit at indbringe selv mere banale småsager for landsretten.

3. Statistik

Udvalgets overvejelser er bl.a. sket på baggrund af forskellige statistiske oplysninger om de civile sager ved domstolene, som er samlet i dette afsnit.

Nedenstående tabel viser modtagne civile sager ved domstolene i perioden 2009-2012.

Tabel 1. Alle modtagne civile sager ved byretter, Sø- og Handelsretten, landsretterne og Højesteret i årene 2009-2012

	2009	2010	2011	2012
Byretterne	68.239	67.624	58.741	50.649
Sø- og Handelsretten	344	440	378	323
Landsretterne	6.407	6.969	7.493	8.025
- heraf anker	2.843	3.125	3.263	3.536
- heraf kærer	3.126	3.374	3.715	3.933
- 1. instanssager	199	252	197	220
- andet	239	218	318	336
Højesteret	307	310	309	324
- heraf anker	172	152	162	147
- heraf civile kærer	76	91	79	82
- heraf andragender	59	67	66	95

Kilde: Domstolsstyrelsen

3.1. Ankesager

Nedenstående tabeller viser sagsværdierne i de civile sager henholdsvis ved modtagelsen i byretterne og ved modtagelsen af ankesagen i landsretten.

Tabel 2. Sagsværdierne ved modtagelsen af sager ved byretterne

Værdi kr.	2009	2010	2011	2012
< 10.000 kr.	20.531	20.270	17.883	14.868
< 25.000 kr.	8.931 29.462	9.392 29.662	7.842 25.725	6.772 21.640
< 50.000 kr.	6.603 36.065	6.592 36.254	5.667 31.392	5.055 26.695
< 75.000 kr.	6.901 42.966	6.573 42.827	5.012 36.404	2.879 29.574
< 100.000 kr.	3.508 46.474	3.247 46.074	2.500 38.904	1.645 31.219
< 150.000 kr.	3.743 50.217	3.536 49.610	2.909 41.813	2.698 33.917
< 200.000 kr.	1.849	1.741	1.483	1.430

	52.066	51.351	43.296	35.347
> 200.000 kr.	6.570	6.605	5.393	5.409
I alt	58.636	57.956	48.689	40.756

Kilde: Domstolsstyrelsen

Tabel 3. Sagsværdier i modtagne ankesager i Vestre Landsret

Vestre Landsret	2010	2011	2012
0 kr.	88	78	67
< 10.000 kr.	10 98	18 96	18 85
< 25.000 kr.	89 187	84 180	81 166
< 50.000 kr.	93 280	111 291	117 283
< 75.000 kr.	82 362	95 386	97 380
< 100.000 kr.	72 434	80 466	54 434
< 150.000 kr.	99 533	110 576	134 568
< 200.000 kr.	64 597	91 667	79 647
> 200.000 kr.	361	417	424
I alt	958	1.084	1.071

* I tabellen er medtaget ankesager med økonomisk værdi, boligsager og småsager. Anerkendelses-søgsmål indgår i antallet af sager med sagsværdi 0. Ægteskabssager, faderskabssager, sager om administrativ frihedsberøvelse, børnefjernelsessager og værgemålssager er udeladt.

Kilde: Vestre Landsret

Tabel 4. Sagsværdier i modtagne ankesager i Østre Landsret

Østre Landsret	2010	2011	2012
0 kr.	117	111	97
< 10.000 kr.	21 138	32 143	26 123
< 25.000 kr.	88 226	77 220	83 206
< 50.000 kr.	121 347	125 345	141 347
< 75.000 kr.	93 440	96 441	133 480
< 100.000 kr.	92 532	71 512	105 585
< 150.000 kr.	117 649	127 639	142 727
< 200.000 kr.	88 737	74 713	75 802
> 200.000 kr.	528	592	641
I alt	1.265	1.305	1.443

* I tabellen er medtaget ankesager med økonomisk værdi, boligsager og småsager. Anerkendelses-søgsmål indgår i antallet af sager med sagsværdi 0. Ægteskabssager, faderskabssager, sager om administrativ frihedsberøvelse, børnefjernelsessager og værgemålssager er udeladt.

Kilde: Østre Landsret

Nedenstående tabel viser antallet af ansøgninger om 2. instansbevillinger i civile sager til Procesbevillingsnævnet samt antallet af bevillinger og afslag.

Tabel 5. Appeltilladelser (2. instans anke, civile sager) afgjort af Procesbevillingsnævnet i 2009-2011

	2009	2010	2011	2012
Bevillinger	19	22	31	27
Realitetsafslag	38	53	30	51
Fristafslag	11	14	9	9
I alt	68	89	70	87

Kilde: Procesbevillingsnævnet

Procesbevillingsnævnet fører ikke statistik over udfaldet af de sager, hvor der meddeles appeltilladelse. Nævnet har ikke hidtil fundet behov herfor, henset til at bevillinger efter retsplejelovens § 368, stk. 2, meddeles både efter kriteriet ”sagen er af principiel karakter” og kriteriet ”særlige grunde i øvrigt taler derfor”. Procesbevillingsnævnet foretager i øvrigt løbende evalueringer af de afgørelser, der modtages fra retterne i de sager, hvori der er meddelt bevilling.

Nedenfor ses antallet af sager om tvangsanbringelse af børn ved byretterne samt antallet af ankesager herom ved landsretterne. Endelig ses omgørelsesprocenten i ankesagerne.

Tabel 6. Antal tvangsfjernelsessager ved byret og landsret, ankeprocent og omgørelsesprocent

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Afsluttede tvangsfjernelsessager ved byretterne*	108	189	215	262	305	391
Modtagne tvangsfjernelsessager ved landsretterne	42	86	111	170	189	262
Ankeprocent**	38,9 pct.	45,5 pct.	51,6 pct.	64,9 pct.	62,0 pct.	67,0 pct.
Afsluttede tvangsfjernelsessager ved landsretterne, der er sluttet ved dom efter hovedforhandling	23	63	88	124	144	179
Ændring af byrettens afgørelse***	4,3 pct.	3,2 pct.	3,4 pct.	3,2 pct.	2,1 pct.	2,2 pct.
Stadfæstelse af byrettens afgørelse***	95,7 pct.	96,8 pct.	96,6 pct.	97,6 pct.	97,9 pct.	97,2 pct.

* Tallet for tvangsfjernelsessager sluttet med dom efter hovedforhandling er trukket fra byretternes sagsbehandlingssystem. De er ikke præcise tal for antal tvangsfjernelsessager, da der kan være andre sager end tvangsfjernelse imellem, men Domstolsstyrelsens vurdering er, at de fleste af disse sager er om tvangsfjernelse.

** Ankeprocenten kan ikke opgøres præcist, da Domstolsstyrelsen ikke kan følge den enkelte sag, fra den starter i byretten, til den lukkes i landsretten. I stedet er ankeprocenten fundet som forholdet mellem alle afsluttede tvangsfjernelsessager ved byretterne sat over for modtagne sager om tvangsfjernelse af børn ved landsretterne i det år, der måles på.

*** Tallene i ”Stadfæstelse af byrettens afgørelse” og ”Ændring af byrettens afgørelse” summer i 2010 og 2012 ikke op til 100 % . Dette skyldes, at landsretterne har fordelt en sag mere hhv. en sag mindre på de to muligheder sammenlignet med, hvor mange sager, der er registreret som hovedforhandlede. Det er en manuel registrering ved retten, så det er muligt at angive udfald for sager, der ikke er hovedforhandlede, eller helt undlade at angive et udfald.

Kilde: Domstolsstyrelsen

3.2. Kæresager

Nedenfor ses modtagne og afsluttede civile kæremål ved landsretterne i perioden 2007-2012.

Tabel 7. Antal modtagne og afsluttede civile kæremål ved landsretterne i perioden 2007-2012*

Sagstype	2007		2008		2009		2010		2011		2012	
	Mod- tagne	Af- slut- tede	Mod- tagne	Af- slut- tede	Mod- tagne	Af- slut- tede	Mod- tagne	Af- slut- tede	Mod- tagne	Af- slut- tede	Mod- tagne	Af- slut- tede
Retsplejemæssige spørgsmål	254	224	495	447	726	732	774	772	842	800	912	933
Omkostninger inkl. sager	477	399	607	577	610	627	667	663	675	654	716	684
Diverse	368	320	333	362	176	177	183	175	192	197	263	246
Bolig	210	181	197	198	198	202	196	196	260	258	225	218
Foged	390	336	541	475	617	643	655	642	770	774	817	802
Gælds-saner	261	240	189	183	214	218	211	207	245	232	261	245
Skifte (i øvrigt)	143	128	183	178	197	177	257	265	238	240	267	273
Tinglysning	47	40	62	58	79	81	71	62	89	99	51	45
Ægteskab	168	159	172	171	193	188	199	201	204	198	197	206
Frihedsberøv. udlændinge	157	157	123	122	116	117	161	159	200	201	224	224
I alt	2.475	2.184	2.902	2.771	3.126	3.162	3.374	3.342	3.715	3.653	3.933	3.876

*Tallene i tabellen vedrører kun kæresager, der er modtaget efter reformen. Sager, der er modtaget før reformen, men afsluttet efter reformen, medtages derfor ikke under afsluttede kæresager. I 2007 er der således ikke medtaget 355 afsluttede kæresager, der blev modtaget i 2006 eller tidligere år. I de efterfølgende år er der nogle ganske få sager fra før 2007, der heller ikke tælles med i afsluttede kæresager.

Kilde: Domstolsstyrelsen

Antallet af kendelser og beslutninger ved byretterne kan ikke umiddelbart trækkes ud af Domstolsstyrelsens system. Det betyder, at der ikke kan beregnes en kæreprocent.

Nedenstående tabel viser kæremål vedrørende retsplejemæssige spørgsmål ved landsretterne i januar-april 2010-2012 fordelt på hovedemner. Tallene er baseret på en manuel gennemgang af kæresagerne i landsretterne i perioden.

Tabel 8. Kæremål vedrørende retsplejemæssige spørgsmål ved landsretterne i januar-april i 2010-2012 fordelt på hovedemner

	2010	2011	2012
Edition	5	6	3
Fremlæggelse af dokumentbeviser	12	21	25
Vidneførsel	10	12	19
Syn og skøn	52	38	60
Habilitet	5	7	4

Rette sagsøgte/sagsøger	8	6	6
Stedlig/saglig kompetence	18	12	17
Forelæggelse for Retslægerådet/ Arbejdsskadestyrelsen	12	10	12
Genoptagelse af U-domme	33	26	40
Omberømmelse og udsættelser	10	13	21
Beskikkelse (inkl. værgebeskikkelse)	4	6	3
Henvisning til landsretten + Sø- og Handelsretten	7	9	13
Deldom – kæretilfaldelse fra ØL/VL (§ 253)	6	4	7
Skønsmand (inhabil, inkompetent mv.)	9	5	8
Bevisførelse i øvrigt	4	10	3
Søgsmålsfrister	5	0	1
Afvisning på manglende /for sent indgivet processkrifter mv.	13	13	14
Spørgsmål til styrelser, tilsyn mv.	4	3	7
Sagkyndige medlemmer af retten	7	4	3
Børnesagkyndig og samtaler mv.	1	3	4
Sambehandling af sager	4	0	1
Tinglysning af stævning/skøde	7	4	0
Retlig interesse	3	0	2
Berigtigelse af stævning	4	5	1
Småsagsbehandling	2	5	10
Nye påstande/anbringender	5	12	1
Opsættende virkning	2	4	2
Retsafgiften for byretten – beregning mv.	3	5	1
Gruppesøgsmål	0	1	0
Aktindsigt for byretten	2	1	3
Fri proces	1	2	1
Præjudicielt spørgsmål	2	2	3
Udskillelse til særskilt behandling	7	3	8
Advokatpålæg	0	2	1
Genoptage forberedelsen	0	0	2
Henvise til nævnsbehandling	2	6	6
Udeblivelse fra retsmøde	1	0	3
Stævning uegnet / påstand uklar	4	6	8
Diverse	6	9	11
I alt	280	275	334

Kilde: Landsretterne

Nedenstående tabeller viser antallet af kæremål vedrørende henholdsvis sagsomkostninger og salær ved landsretterne i perioden januar-april 2010-2012 fordelt på værdi. Tallene er baseret på en manuel gennemgang af kæresagerne i landsretterne i perioden.

Tabel 9. Kæremål vedrørende sagsomkostninger ved landsretterne i januar-april 2010-2012 fordelt på værdi

	2010	2011	2012
0 kr.	50	47	42
< 10.000 kr.	26 76	18 65	21 63
< 25.000 kr.	55 131	59 124	55 118
< 50.000 kr.	44 175	47 171	41 159
< 75.000 kr.	18 193	13 184	14 173
< 100.000 kr.	8 201	6 190	6 179

< 150.000 kr.	4 205	10 200	8 187
< 200.000 kr.	2 207	3 203	1 188
> 200.000 kr.	5	6	3
I alt	212	209	191

Kilde: Landsretterne

Tabel 10. Kæremål vedrørende salær ved landsretterne i januar-april 2010-2012 fordelt på værdi

	2010	2011	2012
0 kr.	0	0	0
< 10.000 kr.	3	11	5
< 25.000 kr.	8 11	6 17	3 8
< 50.000 kr.	6 17	2 19	9 17
< 75.000 kr.	1 18	0 19	3 20
< 100.000 kr.	2 20	0	2 22
< 150.000 kr.	0	0	1 23
< 200.000 kr.	0	0	2 25
> 200.000 kr.	0	2	0
I alt	20	21	25

Kilde: Landsretterne

Nedenstående tabeller viser antallet af ansøgninger om kærretilladelse af afgørelser om henholdsvis sagsomkostninger på under 10.000 kr. og udlæg med en værdi på under 10.000 kr. samt antallet af bevillinger.

Tabel 11. Sagsomkostninger højst 10.000 kr.

	2009	2010	2011	2012
Ansøgninger	94	71	67	81
Bevillinger	55	33	45	30

Kilde: Procesbevillingsnævnet

Procesbevillingsnævnet har oplyst, at i 30 af de 33 sager, hvor Procesbevillingsnævnet meddelte bevilling til kære af omkostningsafgørelser i 2010, ændrede landsretterne efterfølgende byretternes afgørelser. I 2011 har Procesbevillingsnævnet ikke oplysninger for så vidt angår alle de 45 meddelte bevillinger, men har oplyst, at der efterfølgende i hvert fald skete ændring i 35 af de 45 sager. Tallene for 2012 kan endnu ikke gøres helt op, men der tegner sig foreløbig samme billede som for de foregående år.

Tabel 12. Udlæg med en værdi på højst 10.000 kr.

	2009	2010	2011	2012
Ansøgninger	13	10	8	10
Bevillinger	4	4	5	4

Kilde: Procesbevillingsnævnet

4. Fremmed ret

Udvalget har søgt oplysninger om bl.a. instansordningen og adgangen til appel i civile sager i Norge, Sverige og Finland.

4.1. Norge

De almindelige domstole i Norge er Højesteret, lagmannsretterne og tingretterne.

Desuden er der forligsrådet, som er en mæglingsinstitution med begrænset domsmyndighed. Forligsrådet er således både en mæglingsinstans og en domstol. Forligsrådet er det nederste led i retssystemet for civile sager. Alle kommuner har et forligsråd. Det er forligsrådets opgave at finde en forligsmæssig løsning mellem parterne. Hovedreglen er, at der ikke er anledning til at anlægge sag mod nogen, før sagen er forsøgt løst i forligsrådet. Forligsrådets domme kan indbringes for tingsretten.

Tingsretterne er første ordinære domstol. Her behandles både civile sager og straffesager.

En civil sag starter som regel i forligsrådet. Hvis parterne ikke er enige, tages sagen videre til tingretten. Andre civile sager starter direkte i tingretten. Det gælder bl.a. familiesager, sager mod offentlig myndighed og sager om formueverdier over 125.000 norske kroner, hvor begge parter har advokat. Her starter den retlige behandling i tingretten.

En dom afsagt af tingretten kan ankes til lagmannsretten. Hvis ankegenstandens værdi er mindre end 125.000 norske kroner, skal man have lagmannsrettens samtykke for at anke. Ved at begrænse ankemuligheden på denne måde forhindrer man, at sagsomkostningerne i sager af mindre økonomisk værdi bliver større end det beløb, parterne strides om.

Lagmannsretten har også en begrænset adgang til at nægte at tage en anke under behandling, hvis ankeudvalget ved domstolen finder det klart, at anken ikke kan føre frem. Denne behandling foretages af tre dommere.

Lagmannsrettens afgørelser kan ankes til Højesteret. Alle sager til Højesteret bliver først behandlet af ankeudvalget. Anke over domme kan ikke fremmes for Højesteret uden, at ankeudvalget har henvist dem til behandling. Ankeudvalget afgør, om en sag har en sådan betydning, at den kan

indbringes for Højesteret. Anketilladelse kan gives, når anken gælder spørgsmål, som har betydning udover den foreliggende sag, eller når det af andre grunde er særligt vigtigt at få sagen afgjort i Højesteret.

Anke over en dom, som ellers hører under lagmannsretten, kan med tilladelse fra ankeudvalget indbringes direkte fra tingsretten til Højesteret. Tilladelse hertil kan meddeles, når sagen rejser særligt vigtige principielle spørgsmål, som det er af betydning hurtigt at få Højesterets stillingtagen til, og hensynet til en forsvarlig behandling af sagen ikke taler imod direkte anke til Højesteret.

4.2. Sverige

Sverige gennemførte for nogle år siden en modernisering af rettergangen ved de almindelige domstole. Reformen ”En moderne rettergang” trådte i kraft i november 2008.

De almindelige domstole i Sverige er tingsretterne, hovretterne og Högsta domstolen.

Gennemførelsen af reformen ”En moderne rettergang” indebærer, at tyngdepunktet i processen ligger i første instans. Med reformen indførtes et krav om anketilladelse fra hovretten for alle domme og beslutninger i bl.a. civile sager. For at en hovret skal prøve en civil sag, kræves således, at hovretten først giver en anketilladelse. Anketilladelsen kan begrænses til en del af sagen. Hovretten giver anketilladelse i følgende tilfælde:

- Når hovretten er i tvivl om, at tingsrettens afgørelse er rigtig.
- Når det er nødvendigt for, at hovretten kan vurdere om tingsrettens afgørelse er rigtig.
- Når det er vigtigt, at hovretten prøver spørgsmålet af hensyn til, at andre domstole kan få vejledning ved fremtidig bedømmelse af lignende sager (præjudikatsspørgsmål).
- Når der er særlige grunde til at prøve sagen.

Hovrettens domme kan ankes til Högsta domstolen, og der kræves anketilladelse fra Högsta domstolen for at anke dommen. Tilladelse gives, hvis det er vigtigt for ledelsen af rets anvendelsen, at sagen prøves af Högsta domstolen (præjudikatsspørgsmål), eller der er særlige grunde til, at sagen prøves af Högsta domstolen.

4.3. Finland

I Finland behandles bl.a. civile sager af de almindelige domstole, som er tingsretterne, hovretterne og Högsta domstolen.

Tingsrettens afgørelser kan i almindelighed ankes til hovretten. I en civil sag kræves tilladelse til fortsat behandling ved landsretten, hvis tingsrettens afgørelse går parten imod i et spørgsmål om en fordring, og forskellen mellem det, som ønskes i ankeskriftet og tingsrettens domsresultat, ikke overstiger 10.000 euro.

Hovretten skal meddele tilladelse til fortsat behandling, hvis

- Der er anledning til at tvivle på, at tingsrettens domsresultat er rigtigt.
- Det ikke er muligt at bedømme, om tingsrettens domsresultat er rigtigt, uden at der gives tilladelse til fortsat behandling.
- Det er vigtigt at meddele tilladelse af hensyn til lovens forståelse i andre lignende sager.
- Der er andre særlige grunde til at meddele tilladelse.

Tilladelsen kan begrænses til at angå en del af tingsrettens afgørelse.

Hovrettens dom kan ankes til Högsta domstolen. Der skal søges om anketilladelse hos Högsta domstolen, medmindre sagen er afgjort af hovretten som 1. instans.

Anketilladelse kan meddeles, hvis det af hensyn til fortolkning af loven i andre lignende sager eller af hensyn til en ensartet retstilstand er vigtigt, at sagen prøves af Högsta domstolen, eller hvis der er særlig grund til at tro, at der har været rettergangsfejl eller fejl af en sådan karakter, at dommen af den grund bør prøves, eller hvis der findes andre særlige grunde til at meddele tilladelse til appel. Anketilladelse kan meddeles delvist.

Herudover kan en afgørelse fra tingsretten ankes direkte til högsta domstolene i stedet for hovretten, hvis Högsta domstolen meddeler tilladelse (præjudikatstilladelse). Högsta domstolen kan meddele tilladelse, hvis der er vigtigt at henvise sagen til Högsta domstolen af hensyn til fortolkning af loven i andre lignende sager eller ensartethed i retspraksis.

5. Internationale forpligtelser i forhold til anke- og kærebegrænsninger

I det følgende vurderes, i hvilket omfang anke- og kærebegrænsninger i civile sager er i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser.

5.1. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK)

Artikel 6

Det følger af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6, at enhver bl.a. har ret til en retfærdig rettergang, når der skal træffes afgørelse i en strid om hans borgerlige rettigheder og forpligtelser. Privatretlige sager er således utvivlsomt omfattet af bestemmelsen. Det er mere uklart, i hvilket omfang sager mellem private og det offentlige er omfattet af bestemmelsen. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol foretager en konkret vurdering heraf, hvor det bl.a. vurderes, i hvilket omfang tvisten har privatretlige og offentligretlige aspekter. Se nærmere herom f.eks. Kommentaren til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, Peer Lorenzen m.fl., 2012, s. 534f, og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – for praktikere, Jon Fridrik Kjølbro, 2010, s. 352f.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol udtalte sig første gang om, hvorvidt medlemsstaterne er forpligtede til at etablere appeldomstole i medfør af artikel 6, i klagesag 1474/62, *Den Belgiske Sprogstrid (Case Relating to Certain Aspects of the Laws on the Use of Languages in Education in Belgium v. Belgium)*, dom af 23. juli 1968, para. 9:

“To recall a further example, cited in the course of the proceedings, Article 6 (art. 6) of the Convention does not compel States to institute a system of appeal courts. A State which does set up such courts consequently goes beyond its obligations under Article 6 (art. 6). However it would violate that Article, read in conjunction with Article 14 (art. 14+6), were it to debar certain persons from these remedies without a legitimate reason while making them available to others in respect of the same type of actions.”

Denne udtalelse blev fulgt op i klagesag nr. 2689/65, *Delcourt mod Belgien*, dom af 17. januar 1970, para. 25:

“Article 6 para. 1 (art. 6-1) of the Convention does not, it is true, compel the Contracting States to set up courts of appeal or of cassation. Nevertheless, a State which does institute such courts is required to ensure that persons amenable to the law shall enjoy before these courts the fundamental guarantees contained in Article 6 (art. 6) (see, mutatis mutandis, the judgment of 23rd July 1968 on the merits of the case "relating to certain aspects of the laws on the use of languages in education in Belgium", page 33, in fine).”

Ovenstående præmis er blevet gentaget mange gange i forskellige varianter af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Senest blev præmissen bekræftet i klagesag 32299/08, *Jovanovic mod Serbien*, dom af 2. oktober 2012, para. 46.

Det kan konkluderes, at artikel 6 ikke indebærer nogen ret til appel af domstolsafgørelser til en højere domstol.¹ Det er således ikke i strid med EMRK artikel 6 at indføre anke- og kærebegrænsninger i sager, der er omfattet af artikel 6. Som det fremgår af ovenstående citater, skal regler om kære og anke dog leve op til en række krav efter EMRK, hvis en medlemsstat *har* etableret anke- og kæremuligheder.

Artikel 13

Artikel 13 vedrører adgangen til effektive retsmidler. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har fastslået, at denne bestemmelse heller ikke indebærer en ret til appel, jf. f.eks. klagesag nr. 38789/04, *Gurepka mod Ukraine*, dom af 8. april 2010, para. 27:

“The Court reiterates that Article 13 of the Convention does not, as such, guarantee a right of appeal or a right to a second level of jurisdiction (see Kopczynski v. Poland (dec.), no. 28863/95, 1 July 1998, and Csepyová v. Slovakia (dec.), no. 67199/01, 14 May 2002).”

5.2. FN's konvention om borgerlige og politiske rettigheder (CCPR)

Artikel 14

Det følger af artikel 14, stk. 1, at enhver bl.a. har ret til en retfærdig og offentlig rettergang vedrørende sine rettigheder og forpligtelser i et søgsmål.

¹ Det skal nævnes, at for straffesagers vedkommende følger en sådan ret af artikel 2 i 7. tillægsprotokol. Det bemærkes i den forbindelse, at Danmark har taget et forbehold for den bestemmelse, for så vidt angår visse nærmere angivne sager.

I klagesag nr. 450/1991, *I.P. mod Finland*, afgørelse af 26. juli 1993, udtalte FN's Menneskerettighedskomité følgende i para. 6.2:

"As for the author's claim that he was denied the possibility of appeal, even were these matters to fall within the scope ratione materiae of article 14, the right to appeal relates to a criminal charge, which is not here in issue. This part of the communication is therefore inadmissible under article 3 of the Optional Protocol."

Som det fremgår af udtalelsen, gælder der kun en appelret, for så vidt angår straffesager, hvilket følger af CCPR artikel 14, stk. 5.² Dermed gælder der ikke efter CCPR en appelret for andre typer sager.

Artikel 2

Artikel 2, stk. 3, omhandler bl.a. retten til effektive retsmidler. Der ses ikke at være praksis eller øvrige holdepunkter for at antage, at der af bestemmelsen kan udledes en ret til appel.

² Danmark har taget forbehold for artikel 14, stk. 5.

6. Udvalgets overvejelser om appelgrænsen i civile sager

6.1. Indledende overvejelser

De gældende regler om appelbegrænsning i civile sager for så vidt angår økonomiske krav, der ikke overstiger 10.000 kr., blev indført i 1990.

Formålet med appelgrænsen var at aflaste landsretterne for småsager. Udvalget finder, at også visse sager vedrørende økonomiske krav på mere end 10.000 kr. i dag kan betragtes som mindre sager.

Det skal bl.a. ses i lyset af, at der ved lov nr. 538 af 8. juni 2006 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreform) blev indført den såkaldte småsagsproces, som er en særlig proces til behandling af sager om mindre pengekrav. Beløbsgrænsen for, at sager kan behandles i småsagsprocessen, er på 50.000 kr. Sigtet med småsagsprocessen var bl.a. at forenkle processen på en sådan måde, at parterne kan være trygge ved denne, samtidig med at parternes udgifter er forudsigelige og af beskeden størrelse. Forenklingen billiggør processen, således at der bliver et mere rimeligt forhold mellem omkostningerne og sagens betydning.

I sager om mindre krav kan der være et misforhold mellem sagens betydning og ressourceforbruget ved at gennemføre en appelsag, og udvalget finder på den baggrund, at beløbsgrænsen på 10.000 kr. bør hæves.

Udvalget finder, at en appelgrænse på samme måde som i dag bør omfatte både anke og kære vedrørende sagsomkostninger samt udlæg. Af hensyn til ensartethed og enkelhed bør beløbsgrænsen endvidere som i dag for alle typer af afgørelser være samme beløb.

Udvalget har videre overvejet, om beløbsgrænsen også bør omfatte salærafgørelser i fri processager efter retsplejelovens § 334, stk. 4. Disse afgørelser – som kan siges at have en vis lighed med afgørelser om sagsomkostninger – er i dag ikke omfattet af appelgrænsen.

Udvalget finder, at det forekommer mindre rimeligt, at en borger ikke kan få prøvet en afgørelse om betaling af sagsomkostninger, hvis disse er under et vist beløb, mens advokater ved afgørelser om fastsættelse af deres salær ikke er underlagt samme begrænsning. Udvalget foreslår derfor, at appelgrænsen fremover også skal omfatte salærafgørelser. Udvalget er

opmærksom på, at i praksis vedrører de fleste afgørelser om salær mindre beløb, og at den praktiske hovedregel derfor vil være, at der kræves tilladelse for at kære disse afgørelser, men udvalget finder uanset dette, at også disse afgørelser bør være omfattet af appelgrænsen.

Udvalget har desuden overvejet, om beløbsgrænsen også bør have betydning for adgangen til at appellere, hvis retten har ophævet sagens omkostninger. Udvalget finder det naturligt, at beløbsgrænsen tillægges betydning også i disse sager, hvis der under en appel af en sådan afgørelse ikke er spørgsmål om tildeling af sagsomkostninger med et beløb, der overstiger beløbsgrænsen.

Endvidere finder appelgrænsen ikke i dag anvendelse ved kære af skifterettens sagsomkostningsafgørelser i konkurssager, jf. U2006.21V. Det fremgår i den forbindelse også af forarbejderne til lov nr. 396 af 13. juni 1990, at de foreslåede ændringer i reglerne om appeladgang er begrænset til retsplejelovens område og således ikke vedrører appeladgang som følge af anden lovgivning, f.eks. den særlige ankeadgang i konkursloven.

Udvalget finder imidlertid, at appelgrænsen også bør finde anvendelse i disse sager, idet der ikke ses at gøre sig sådanne særlige hensyn gældende i disse sager, at appelgrænsen ikke bør finde anvendelse.

Appelgrænsen finder endelig ikke anvendelse ved kære af Sø- og Handelsrettens afgørelser om sagsomkostninger, idet det fremgår udtrykkeligt af retsplejelovens § 389, stk. 1, at den kun gælder kendelser og beslutninger afsagt af en byret. Kære af Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger om sagsomkostninger sker efter retsplejelovens § 392, stk. 2, hvorefter disse kan kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådant tilladelse kan gives, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter.

Udvalget henleder i den forbindelse opmærksomheden på, at hvis forslagene fra Underudvalget om sagstilgangen til Højesteret gennemføres, vil det bl.a. indebære, at Sø- og Handelsretten kendelser og beslutninger, herunder om sagsomkostninger, kan kæres til landsretten efter samme regler, som gælder i dag. Det betyder, at Sø- og Handelsrettens afgørelser om sagsomkostninger kun vil kunne kæres til landsretten med Procesbevillingsnævnets tilladelse uanset beløbets størrelse. Det er således ikke aktuelt at lade beløbsgrænsen finde anvendelse i disse sager.

Beløbsgrænsen har ikke været ændret siden 1990. Der finder desuden ikke en regulering sted svarende til den almindelige pris- og lønudvikling. Hvis beløbsgrænsen på 10.000 kr. var blevet opregnet med almindeligt pris- og lønindeks, ville beløbet således i 2012 være på ca. 17.000 kr. Udvalget finder det derfor naturligt, at det overvejes, om beløbsgrænsen på 10.000 kr. bør hæves.

Udvalget har særligt drøftet beløbsgrænser på henholdsvis 50.000 kr., 75.000 kr. og 100.000 kr. Udvalget har desuden overvejet, om beløbsgrænsen fremover skal reguleres med det almindelige pris- og lønindeks, så den ikke med tiden utilsigtet reelt bliver lavere, eller om det i stedet bør forudsættes, at det med faste mellemrum overvejes, om beløbsgrænsen under hensyn til prisudviklingen bør forhøjes.

6.2. Overvejelser om beløbsgrænsens størrelse

Udvalget har drøftet, hvilket beløb appelgrænsen bør fastsættes til, og kan i den forbindelse pege på en række hensyn, som må indgå i vurderingen heraf.

Det må således navnlig indgå, at der i mindre sager kan være et misforhold mellem omkostningerne ved at gennemføre en appelsag og sagens betydning, og at også visse sager vedrørende beløb på mere end 10.000 kr. som anført i dag må betragtes som mindre sager. Desuden må indgå behovet for aflastning af landsretterne. Det taler for, at beløbsgrænsen bør fastsættes til et betydeligt højere beløb end i dag. Udvalget er i den forbindelse opmærksom på, at Norge har en appelgrænse på 125.000 norske kr., men er også opmærksom på, at der i Norge gælder særlige regler om behandling af civile tvister i såkaldte forligsråd, før sagen kan indbringes for domstolene, ligesom udgifterne til at føre en sag er højere i Norge end i Danmark. Dette forhold betyder naturligvis, at grænsen for, hvornår der er sammenhæng mellem det, der tvistes om, og de udgifter, der er forbundet med tvisten, er tilsvarende højere i Norge.

Udvalget er samtidig opmærksom på, at også sager vedrørende krav på indtil 50.000-100.000 kr. kan have stor betydning for den almindelige borger. I forhold til antallet af sager ved byretterne fremgår det af tabel 2 ovenfor i afsnit 3.1, at byretterne i 2012 modtog 11.827 sager med en værdi på mellem 10.000 og 50.000 kr. Antallet af sager med en værdi på mellem 50.000 og 75.000 kr. var 2.879, og antallet af sager med en værdi på mellem 75.000 og 100.000 kr. var 1.645.

Det bør derfor efter udvalgets opfattelse også indgå ved fastsættelsen af en beløbsgrænse, at hvis beløbsgrænsen fastsættes for højt, er der risiko for, at domstolene ikke vil blive opfattet som et forum, hvor den almindelige borger endeligt kan få løst sine tvister efter en sædvanlig behandling i to instanser.

Det må desuden indgå i vurderingen, at appelgrænsen som nævnt fortsat efter udvalgets opfattelse skal omfatte både selve sagen og afgørelsen om sagsomkostninger. Det betyder, at det – uanset hvilket beløb appelgrænsen fastsættes til – i nogle sager reelt vil være beløb på op til det dobbelte, som ikke kan appelleres, da den tabende part dermed hverken kan appellere afgørelsen vedrørende selve sagens genstand eller afgørelsen vedrørende sagsomkostningerne, hvis begge beløb er under appelgrænsen. For den part, som skal betale, vil appelgrænsen dermed i nogle sager i praksis reelt kunne føles som værende dobbelt så høj.

Endelig må hensynet til aflastningen af landsretterne indgå i vurderingen. Det må således indgå, hvad konsekvensen af en bestemt beløbsgrænse vil være for sagsantal og sagsbehandlingstider ved landsretterne, og hvad de økonomiske konsekvenser heraf vil være. Det bør på samme måde indgå, hvad konsekvenserne af at undlade en aflastning af landsretterne vil være for sagsbeholdning og sagsbehandlingstider.

Forslaget om at hæve beløbsgrænsen for appel uden tilladelse vil medføre, at et antal sager ikke længere skal behandles af landsretterne. Antallet af sager vil naturligvis være stigende, jo højere beløbsgrænsen er. Der vil samtidig være nogle mindreudgifter i byretterne samt en besparelse i forhold til udgifterne til fri proces. Forslaget vil dog også medføre merudgifter, idet Procesbevillingsnævnet skal behandle et ekstra antal sager. Forslaget vil desuden medføre et provenutab, da der vil blive indbetalt færre retsafgifter.

6.3. Overvejelser om mulighed for at få tilladelse til at indbringe afgørelser under beløbsgrænsen for landsretten

Udvalget finder, at det – uanset hvilket beløb appelgrænsen fastsættes til – er afgørende, at der fortsat er mulighed for at få tilladelse til at indbringe afgørelsen for landsretten, således at der er mulighed for at få korrigeret en forkert afgørelse eller for at få landsrettens afgørelse af en sag, som – uan-

set at den vedrører et mindre krav – har en betydning, der rækker ud over den konkrete sag.

Betingelserne for at opnå en sådan tilladelse bør være de samme som efter de gældende regler, således at der ved domme i civile sager fortsat kan meddeles tilladelse til anke både, hvis sagen er principiel, eller hvis der i øvrigt foreligger særlige grunde, mens betingelsen ved afgørelser om sagsomkostninger, salær i fri processager og udlæg ligesom i dag bør være, at særlige grunde taler derfor.

Kriteriet ”principiel karakter” bør som i dag omfatte sager vedrørende lovfortolkning eller sager, som i øvrigt angår et principielt retligt spørgsmål. Udenfor falder således f.eks. sager, hvis afgørelse hovedsagelig beror på en konkret bevismæssig vurdering. I sådanne sager vil tilladelse til anke derfor forudsætte, at der i øvrigt er særlige grunde, der taler for en prøvelse i to instanser.

Udvalget har overvejet, hvor kompetencen til at meddele appeltilladelse mest hensigtsmæssigt kan placeres.

Det er Procesbevillingsnævnet, som efter de gældende regler meddeler appeltilladelser. Procesbevillingsnævnet blev oprettet ved lov nr. 390 af 14. juni 1995, som trådte i kraft den 1. januar 1996, og behandler ansøgninger om anden- og tredjeinstansbevillinger.

Udvalget har særligt overvejet, om kompetencen til at meddele appeltilladelse i 2. instanssager bør placeres ved landsretterne i stedet for Procesbevillingsnævnet. Det skal i den forbindelse tages i betragtning, at en afgørelse fra en landsret om appeltilladelse – henset til betingelserne for at meddele en sådan tilladelse – meget nemt vil kunne komme til at fremstå som en retsafgørelse af selve sagen, hvilket ikke er sigtet med en ordning med appeltilladelser. Hertil kommer, at en placering af opgaven med at meddele appeltilladelser i landsretterne vil betyde en ekstra arbejdsopgave for landsretterne. En sådan ekstra arbejdsopgave vil modvirke en lettelse af landsretternes arbejdsopgaver, som forslaget om at forhøje appelgrænserne tilsigter, og dermed reelt negativt påvirke landsretternes muligheder for mere generelt at nedbringe disse retters sagsbehandlingstider.

Endelig forekommer det af hensyn til ensartethed i praksis for meddelelse af appeltilladelser mest hensigtsmæssigt, at kompetencen til at meddele 2.

instansbevillinger placeres samme sted som kompetencen til at meddele 3. instansbevillinger.

6.4. Udvalgets forslag

Der er enighed i udvalget om, at beløbsgrænsen på 10.000 kr. bør hæves, og at der er anledning til at hæve beløbsgrænsen ud over, hvad en pristalsregulering vil føre til.

Udvalget er enige om, at der skal gælde den samme beløbsgrænse for anke af domme i civile sager og for kære af kendelser og beslutninger om sagsomkostninger, som er afsagt af en byret eller en fogedret, og bestemmelser i byretsdomme om sagsomkostninger og udlæg i fogedsager. Endelig finder udvalget, at beløbsgrænsen også skal gælde for salærafgørelser i fri processager og for appel af en del af de omkostningsafgørelser, hvor retten i 1. instans har ophævet sagens omkostninger, samt ved omkostningsafgørelser i konkurssager og andre insolvensretlige sager.

Udvalget er desuden enige om, at Procesbevillingsnævnet skal kunne meddele tilladelse til appel af sager under beløbsgrænsen, således at betingelserne for at få anketilladelse er, at sagen er principiel, eller at særlige grunde i øvrigt taler derfor, mens betingelsen for at få tilladelse til at kære afgørelser om sagsomkostninger, salær og udlæg er, at særlige grunde taler derfor.

Udvalget har herefter overvejet, hvad beløbsgrænsen fremover skal fastsættes til. Formålet med udvalgets samlede arbejde er at foreslå tiltag, som vil kunne bidrage til en fortsat udvikling af et bedre og mere effektivt domstolssystem på området for civile sager, herunder vurdere aktivitet, produktivitet og effektiviseringspotentialer med henblik på effektiv opgavevaretagelse og nedbringelse af sagsbehandlingstider. Ved vurderingen af, hvad appelgrænsen skal fastsættes til, indgår det derfor også som centralt element, hvad konsekvensen vil være for sagsantal og sagsbehandlingstider ved landsretterne, samt derigennem hvad effektiviseringspotentialet vil være ved at ændre beløbsgrænsen.

Valget af, hvilket beløb appelgrænsen skal fastsættes til, skal samtidig ses i sammenhæng med udvalgets øvrige forslag, herunder i hvilket omfang de samlede tiltag i tilstrækkelig grad medvirker til effektiviseringer og kortere sagsbehandlingstider ved domstolene. Det er i den forbindelse udvalgets

forventning, at udvalget vil kunne pege på en række øvrige tiltag, som sammen med en ændring af beløbsgrænsen kan medvirke til at sikre dette.

Udvalget anbefaler efter en samlet vurdering, at beløbsgrænsen hæves fra 10.000 kr. til 50.000 kr.

Ved valget af en beløbsgrænse på 50.000 kr. og den tilknyttede mulighed for tilladelse til appel også af en række sager under beløbsgrænsen er det således udvalgets opfattelse, at der er fundet en balance mellem hensynet til at fastholde et toinstansprincip som en grundpille i dansk retspleje og hensynet til, at der også sikres mulighed for en retssikkerhedsmæssig forsvarlig behandling af den enkelte sag og herunder en hurtig og effektiv sagsbehandling af de sager, der indbringes for 2. instans.

Udvalget har endelig overvejet, om der skal ske en løbende regulering af beløbsgrænsen svarende til den almindelige pris- og lønudvikling. Imod en sådan løbende regulering taler navnlig, at den i praksis vil være mindre praktisk at arbejde med ved parternes overvejelser af, om appel kan ske uden tilladelse. Hertil kommer, at der i sager tæt på beløbsgrænsen måske kan være en uhensigtsmæssig anledning til at søge sagsbehandlingen forsinket, hvis der er anledning til at tro, at en forestående regulering vil fjerne en umiddelbar appell mulighed for modparten, som denne ville have haft, hvis sagen var blevet afgjort tidligere.

Heroverfor står det generelle princip om, at beløb normalt reguleres med pris- og lønudviklingen. Hertil kommer, at en pris- og lønjustering af appelgrænsen vil sikre en reelt ens behandling for borgerne i forhold til appeladgang uanset appeltidspunktet, idet beløbsgrænsen ikke længere *de facto* bliver inflationsudhulet over tid.

Efter en samlet vurdering finder udvalget dog ikke anledning til at stille forslag om en årlig regulering af beløbsgrænsen svarende til den almindelige pris- og lønudvikling.

Udvalget anbefaler i stedet, at det hvert 3. år overvejes, om der er anledning til at foretage en afrundet justering af beløbsgrænsen med udgangspunkt i den konkrete pris- og lønudvikling. Udvalget anbefaler, at det i den forbindelse samtidig overvejes, om der er anledning til at foretage en afrundet justering af beløbsgrænsen for, hvornår en sag behandles efter småsagsprocessen, jf. retsplejelovens § 400, idet de to beløbsgrænser bør ses i sammenhæng, og da beløbsgrænsen for småsagsprocessen heller ikke re-

guleres løbende. Udvalget anbefaler, at overvejelserne om en regulering af beløbsgrænsen sker første gang 3 år efter reglernes ikrafttræden.

I lyset af at der vil være tale om en væsentlig forhøjelse af den nuværende grænse på 10.000 kr., finder udvalget det desuden hensigtsmæssigt, at det efter nogle år med den nye appelgrænse overvejes, om der er anledning til at justere denne i lyset af de praktiske erfaringer. Udvalget anbefaler, at dette sker 3 år efter reglernes ikrafttræden.

7. Udvalgets overvejelser om andre begrænsninger i adgangen til anke i civile sager

Udover en generel appelgrænse har udvalget overvejet, om det er hensigtsmæssigt herudover at begrænse adgangen til anke i civile sager.

7.1. Afvisning af visse 2. instans ankesager uanset sagens økonomiske værdi

I Norge har landsretten mulighed for at afvise en ankesag, hvis visse betingelser er opfyldt.

Udvalget har på den baggrund overvejet, om en tilsvarende ordning bør indføres i Danmark. Efter de gældende regler danske regler er der således fri adgang til at anke en dom i en civil sag til landsretten, hvis blot ankens værdi overstiger 10.000 kr. Der foretages således ingen vurdering af, om der er udsigt til, at en behandling af sagen i to instanser vil medføre en ændring af sagens udfald, eller om der i øvrigt er en grund til, at sagen skal kunne prøves i to instanser. Det er udvalgets opfattelse, at behandlingen af en sag i to instanser ikke i alle tilfælde er nødvendig. Om behandlingen i en anden instans er nødvendig, må således afhænge af, om det har betydning for sagens udfald, om sagen er principiel eller i øvrigt af en karakter eller betydning, der gør det rimeligt med adgang til behandling i to instanser.

Udvalget foreslår på den baggrund, at generelle regler om ankebegrænsning som følge af sagens værdi eller sagstype suppleres med en adgang for landsretten til i civile ankesager at foretage en indledende vurdering af, om der af ankesagens parter er oplyst forhold, som gør, at der er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald end i byretten.

Hvis landsretten vurderer, at det ikke er tilfældet, og der ikke i øvrigt foreligger grunde til, at sagen skal prøves i to instanser, f.eks. fordi sagen indeholder principielle problemstillinger eller har særlig betydning for parterne, kan landsretten – efter høring af parterne – afvise anken.

Udvalget finder, at det vil være afgørende, at parterne i de sager, hvor den indledende vurdering fører til, at landsretten overvejer at afvise sagen, får mulighed for at udtale sig, inden landsretten træffer afgørelse om afvis-

ning. Udvalgets forslag indebærer derfor, at landsretten skal høre parterne, hvis afvisning overvejes.

Det forudsættes ikke, at der skal foretages en systematisk gennemgang af alle ankesager i landsretterne med henblik på eventuel afvisning. Afvisning skal således blot være en mulighed, som navnlig forventes benyttet i sager, hvor det umiddelbart synes nærliggende, at betingelserne for afvisning vil kunne være opfyldt. Det kan f.eks. være tilfældet, når der i ankestævningen henvises til samme påstande og anbringender som i byretten, og der ikke afgives svarskrift.

Der bør efter udvalgets opfattelse være mulighed for at få prøvet landsrettens afgørelse om afvisning af en ankesag. Udvalget finder imidlertid ikke, at det er hensigtsmæssigt, at en sådan dom kan kæres direkte til Højesteret. Det foreslås i stedet, at afvisningen, hvis særlige grunde taler for det, skal kunne kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

7.2. Ankebegrænsning i forhold til bestemte sagstyper

Udvalget har overvejet, om der – udover de foreslåede generelle appelbegrænsninger – er sagstyper, hvor der som hovedregel ikke kan antages at være behov for, at der er en generel mulighed for at få sagen prøvet i to instanser, bl.a. fordi sagen forinden behandlingen ved domstolen har gennemgået en grundig behandling i flere instanser.

Udvalget har i den forbindelse navnlig overvejet sager om tvangsfjernelse af børn, hvor hensynet til barnet i høj grad taler for en hurtig afgørelse af sagen.

Afgørelser om anbringelse uden for hjemmet af et barn eller en ung uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver træffes af børn- og ungeudvalget i kommunen. Anbringelse kan efter § 58 i lov om social service kun foretages, hvis der er en åbenbar risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade på grund af forhold af forskellig art hos enten forældrene eller barnet. Efter § 72 i lov om social service skal forældremyndighedens indehaver og den unge, der er fyldt 12 år, tilbydes gratis advokatbistand under en sag om anbringelse uden for hjemmet.

Afgørelsen om tvangsanbringelse træffes som nævnt af kommunens børn- og ungeudvalg, der består af 2 medlemmer valgt af og blandt kommunal-

bestyrelsens medlemmer, 2 pædagogisk-psykologisk sagkyndige og 1 dommer, jf. retssikkerhedslovens § 19.

Børn- og ungeudvalgets afgørelse kan indbringes for Ankestyrelsen, jf. § 168 i lov om social service. Sagerne behandles i Ankestyrelsen på et ankemøde. Der deltager almindeligvis 5 personer i mødet: to beskikkede medlemmer ("lægdommere") og to ankechefer fra Ankestyrelsen samt en lægekonsulent (f.eks. en børnepsykiater) eller en anden børnesagkyndig (f.eks. en børnepsykolog), som ikke har stemmeret ved afgørelsen.

Inden der træffes afgørelse i børn- og ungeudvalget eller Ankestyrelsen, skal indehaveren af forældremyndigheden, barnet eller den unge, advokaten og eventuel anden bisidder have lejlighed til at udtale sig over for børn- og ungeudvalget eller Ankestyrelsen.

Ankestyrelsens afgørelse kan kræves forelagt for retten, jf. § 169 i lov om social service. Efter § 170 i lov om social service tiltrædes byretten under hovedforhandlingen af et retsmedlem, der er sagkyndig i børneforsorg, og et retsmedlem, der er sagkyndig i børne- eller ungdomspsykiatri eller i psykologi.

Byrettens afgørelse i en sag om tvangsanbringelse kan herefter frit indbringes for landsretten efter retsplejelovens regler om anke af civile sager.

Ved domstolsreformen blev disse sager henlagt til byretten i første instans. Tidligere blev sagerne anlagt ved landsretten i første instans og kunne kun ankes til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Som det fremgår, foretages der i sager om tvangsanbringelse behandling i to administrative instanser, hvor der medvirker børnesagkyndige medlemmer, ligesom der i børn- og ungeudvalget medvirker en dommer. Endvidere gælder det for begge administrative instanser, at indehaveren af forældremyndigheden, barnet eller den unge, advokaten og eventuel anden bisidder har lejlighed til fremmøde og til at udtale sig over for børn- og ungeudvalget eller Ankestyrelsen.

Dernæst kan sagen indbringes for byretten, som også tiltrædes af børnesagkyndige medlemmer.

Udvalget er meget opmærksom på, at sager om tvangsfjernelse af børn er meget indgribende for både barnet og forældrene, og udvalget finder det

naturligvis afgørende, at sådanne sager behandles grundigt i flere instanser, og at der er adgang til domstolsprøvelse af sådanne sager. Som det fremgår af tabel 6 i afsnit 3.1 ovenfor, ændrer landsretten imidlertid meget sjældent byrettens afgørelse i denne type af sager, og udvalget finder derfor, at det kan overvejes, om muligheden for frit at anke til landsretten tilfører alle sager af denne type væsentlig yderligere værdi.

Udvalget finder, at dette også må overvejes i lyset af, at det af hensyn til barnets tarv er meget afgørende, at sagerne kan afgøres hurtigt, så både barnet og forældremyndighedsindehaveren hurtigt kan få en afklaring af situationen.

Udvalget bemærker, at lovgivningen om klager over og domstolsprøvelse af sager om tvangsfjernelse af børn henhører under Social- og Integrationsministeriet, som ikke deltager i udvalgsarbejdet. Udvalget finder, at det kan overvejes at indføre en ordning, som ligner den, der var gældende for disse sager før domstolsreformen, hvor sagerne blev anlagt ved landsretten i 1. instans og anke kun kunne ske med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, således at det kræver tilladelse fra Procesbevillingsnævnet at anke byrettens domme om tvangsanbringelse til landsretten. Betingelserne for at opnå en sådan tilladelse bør i givet fald være, at sagen er principiel, eller at der i øvrigt foreligger særlige grunde.

Udvalget peger desuden på, at en sådan ordning i givet fald også bør gælde de øvrige sager, hvor børn- og ungeudvalget træffer afgørelse efter servicelovens § 74, idet der gælder de samme regler om behandlingen af disse sager i øvrigt.

Som nævnt henhører lovgivningen om tvangsfjernelse af børn under Social- og Integrationsministeriet. Udvalget finder, at en bestemmelse herom vil kunne udformes på følgende måde:

”I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. ..., foretages følgende ændring:

1. Efter § 170 indsættes:

”§ 170 a. Byrettens afgørelse kan ikke indbringes for landsretten. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til anke, hvis sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler derfor. Ansøgning om tilladelse skal indgives til nævnet inden 4 uger efter dommens afsigelse. Nævnet kan dog undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter afsigelsen.”

Udvalget kan ikke i øvrigt pege på andre sagstyper, hvor en tilsvarende ordning kan overvejes.

7.3. Yderligere overvejelser i forhold til begrænsning af anke

Udvalget har overvejet forskellige andre muligheder for at begrænse ankeadgangen, men har ikke fundet anledning til at fremkomme med forslag på disse områder.

Udvalget har således overvejet, om der kan indføres en mulighed for at begrænse en ankesag ved landsretten til at angå sagens juridiske spørgsmål. I straffesager kan en anke således enten angå både sagens beviser og straffens udmåling eller alene angå straffens udmåling.

Udvalget har imidlertid ikke fundet anledning til at gå nærmere ind i overvejelser herom, da det umiddelbart forekommer at være uhensigtsmæssigt at begrænse ankeadgangen i civile sager på denne måde.

Udvalget har desuden overvejet, om retsafgiften for at anke skal ændres, idet det må antages, at retsafgiftens størrelse har betydning for antallet af sager, som ankes til landsretten. En forhøjelse af retsafgiften i ankesager må derfor antages at føre til, at antallet af ankesager begrænses.

Efter retsafgiftslovens § 50, jf. § 1, betales ved anke af en civil sag til landsretten en afgift på 750 kr. ved sagens anlæg. Herudover svares afgift på grundlag af påstanden i ankesagen, således at der for sager, som angår penge eller penges værd, og hvor værdien overstiger 50.000 kr., betales 250 kr. med tillæg af 1,2 pct. af den del af værdien, der overstiger 50.000 kr. Den samlede betaling kan højst udgøre 75.000 kr., og i visse sager højst 2.000 kr., jf. retsafgiftslovens § 1, stk. 4.

Desuden betales afgift for hovedforhandlingen i sager, som angår penge eller penges værd, og hvor værdien overstiger 50.000 kr., jf. retsafgiftslovens § 2, stk. 1. Afgiften udgør 750 kr. med tillæg af 1,2 pct. af den del af værdien, der overstiger 50.000 kr., dog højst 75.000 kr. og i visse sager højst 2.000 kr., jf. retsafgiftslovens § 2, stk. 3.

Der sker ikke en regulering af beløbene, men sagernes værdi – og dermed retsafgiften – påvirkes af den løbende prisudvikling.

Regler om retsafgifter i civile sager blev ændret ved lov nr. 1436 af 22. december 2004 om ændring af lov om retsafgifter og retsplejeloven (Nedsættelse og omlægning af retsafgifterne i civile retssager), hvor de gældende afgiftsstørrelser blev fastlagt. Formålet med loven var at lette adgangen til domstolene gennem en nedsættelse og omlægning af retsafgifterne i civile sager. Udvalget finder, at retsafgiften for anke skal ses i sammenhæng med de øvrige regler om retsafgifter i civile sager. En ændring kan således ikke ske isoleret alene af hensyn til at begrænse antallet af ankesager, men bør ske på baggrund af en samlet overvejelse af sammenhængen i retsafgifterne i civile retssager. Udvalget fremkommer derfor ikke med anbefalinger på dette område.

8. Udvalgets overvejelser om andre begrænsninger i adgangen til kære i civile sager

Udover en generel appelgrænse har udvalget overvejet, om det er hensigtsmæssigt herudover at begrænse adgangen til kære af afgørelser i civile sager.

8.1. Kære af afgørelser om sagens forberedelse

Den ændring af instansordningen, som blev gennemført med domstolsreformen, og hvorefter byretterne nu er den almindelige førsteinstans i civile sager, har bl.a. betydet, at landsretterne nu modtager et stort antal kæremål vedrørende byretternes afgørelser under sagernes forberedelse. Disse afgørelser registreres i domstolenes statistik under kategorien retsplejemæssige spørgsmål.

Udvalget finder det navnlig relevant at overveje en begrænsning i adgangen til at kære disse afgørelser fra byretterne om ”retsplejemæssige spørgsmål”, da der, som det fremgår af tabel 7, afsnit 3.2, er tale om, at antallet af sager ved landsretterne i denne kategori har været stigende siden domstolsreformen. Kategorien retsplejemæssige spørgsmål dækker navnlig over afgørelser vedrørende sagens forberedelse. Det drejer sig f.eks. om afgørelser om fremlæggelse af dokumenter, syn og skøn, vidner, habilitet og rette sagsøgte.

Udover at der er tale om et stort antal sager, hvilket belaster landsretterne, betyder indbringelse af disse spørgsmål for landsretten typisk, at sagsbehandlingstiden i byretten forlænges, da der ofte er tale om kæremål, som skal afgøres, inden sagens behandling kan fortsætte ved byretten. Kæremålet tillægges således i praksis ofte reelt opsættende virkning, selv om udgangspunktet efter retsplejelovens § 395 er, at kære ikke har opsættende virkning, medmindre andet er bestemt i loven, eller det bestemmes af byretten eller landsretten.

Som det fremgår af tabel 7, er antallet af modtagne kæremål vedrørende retsplejemæssige spørgsmål steget fra 254 i 2007 til 912 i 2012. Der er således sket en meget betydelig stigning i antallet af disse kæremål ved landsretterne siden reformen.

Når en afgørelse om et processuelt spørgsmål under sagens forberedelse kæres til landsretten, udsættes sagen ofte med henblik på at afvente en af-

gørelse fra landsretten. Der er en kærefrist på 2 uger, og herudover skal sagen sendes fra byretten til landsretten inden en uge efter modtagelsen af kæreskrift eller tilførsel til retsbog om kære. Endelig er landsrettens sagsbehandlingstid i kæresager om retsplejemæssige spørgsmål i gennemsnit ca. 40-50 dage, og samlet kan disse kæremål således betyde en forlængelse af sagsbehandlingstiden i byretten i størrelsesordenen 2-3 måneder. En begrænsning i adgangen til at kære disse afgørelser vil derfor i mange tilfælde betyde, at sagsbehandlingen i byretten vil kunne fremmes, og sagsbehandlingstiden dermed blive kortere.

Efter de gældende regler kan alle kendelser og beslutninger afsagt af en byret under en sag appelleres ved kære, så længe dom ikke er afsagt, jf. retsplejelovens § 389. Når behandlingen af en sag er afsluttet ved afsigelse af dom, kan kendelser og beslutninger afsagt under sagen ikke appelleres særskilt, jf. retsplejelovens § 390, men anken kan omfatte afgørelser, der er truffet under sagen, jf. retsplejelovens § 368, stk. 4.

Som udgangspunkt kan byrettens kendelser og beslutninger således kæres til landsretten, medmindre der er afsagt dom i sagen, og afgørelsen kan inddrages under en senere anke af dommen, jf. retsplejelovens § 368, stk. 4, og § 390, stk. 1.

Udvalget finder, at muligheden for frit at kære byrettens afgørelser under sagen bør begrænses, både af hensyn til at aflaste landsretterne og for at nedbringe sagsbehandlingstiden ved byretten. Udvalget finder imidlertid ikke, at muligheden for at kære byrettens afgørelser helt skal afskæres.

Udvalget lægger i den forbindelse vægt på, at udgangspunktet skal være, at sagen får sin endelige afgørelse ved byretten. Derfor er det væsentligt, at en part ikke får den oplevelse, at byretsbehandlingen blot skal overstås for, at sagen kan prøves ved anke til landsretten. Dette kunne blive konsekvensen, hvis alle afgørelser under byrettens behandling af sagen var endelige. Visse spørgsmål vil således være af så afgørende og væsentlig betydning for sagen, at en manglende kæremulighed må antages at ville medføre, at den part som ikke fik medhold, herefter under alle omstændigheder vil anke dommen til landsretten.

Udvalget foreslår derfor, at det fremover skal være udgangspunktet, at kendelser og andre beslutninger, der afsiges under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, ikke kan kæres til landsretten, men derimod

først kan indbringes for landsretten i forbindelse med den endelige afgørelse i sagen.

Det skal dog ikke gælde kendelser og beslutninger, der angår spørgsmål af indgribende eller afgørende betydning for parten, eller som er af væsentlig betydning for sagens forløb. Det kunne eksempelvis være kendelser eller beslutninger, som går ud på, at sagen afvises eller hæves, om stedlig og saglig kompetence, habilitet og rette sagsøgte. Det vil imidlertid ikke være muligt at foretage en udtømmende opregning af, hvilke afgørelser der fortsat skal kunne kæres.

Udvalget foreslår derfor, at der skal være mulighed for at søge om tilladelse til at kære kendelser og beslutninger afsagt under sagens forberedelse eller hovedforhandlingen hos Procesbevillingsnævnet. Betingelserne for at få kærretilladelse foreslås at være, at afgørelsen har afgørende og væsentlig betydning for sagens forløb eller for parten, og at der også i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af landsretten som 2. instans. Det forudsættes således, at der udover en vurdering af afgørelsens karakter også foretages en vurdering af selve afgørelsen, herunder af resultatet.

Udvalget foreslår samtidig, at det præciseres i retsplejelovens § 395, at en ansøgning til Procesbevillingsnævnet om tilladelse til kære kan tillægges opsættende virkning. Efter udvalgets opfattelse bør det dog have undtagelsens karakter, at dette sker. Det vil normalt være den ret, hvis afgørelse ønskes prøvet, der kan tillægge en ansøgning til Procesbevillingsnævnet opsættende virkning. I de tilfælde, hvor Procesbevillingsnævnet har imødekommet ansøgningen, og kærende har indbragt sagen for kæreinstansen, vil også denne kunne tillægge kæremålet opsættende virkning.

Med hensyn til andre typer af kendelser og beslutninger henvises til afsnit 6 om appelbegrænsninger på grundlag af sagens værdi, som får betydning for kæremål vedrørende sagsomkostninger, salærafgørelser og udlæg.

For de øvrige typer af kendelser og beslutninger har udvalget ikke fundet anledning til at foreslå begrænsninger i adgangen til appel.

8.2. Omkostningsmæssige konsekvenser af kære

Efter retsafgiftslovens § 54 betales ved kære til landsretten en afgift på 400 kr. og ved kære til Højesteret 750 kr. Afgiftens størrelse blev senest ændret ved lov nr. 330 af 24. maj 1989 om ændring af lov om retsafgifter (Ned-

bringelse af sagsantallet og forhøjelse af afgiftssatser). Der sker ikke en regulering af beløbene.

Det må antages, at retsafgiftens størrelse har betydning for antallet af sager, som kæres. En retsafgift på 400 kr. er formentlig uden større betydning for overvejelsen af, om en afgørelse skal kæres. Det kan derfor overvejes at forhøje afgiften for kære med henblik på at begrænse antallet af kæresager og dermed også fremme afviklingen af sager i byretten. Selv en fordobling eller en tredobling af afgiften må imidlertid efter udvalgets opfattelse ikke antages at ville have den store effekt på overvejelserne af, om en afgørelse skal kæres, når dette beløb ses i forhold til de samlede omkostninger ved at føre en retssag.

Det er imidlertid udvalgets opfattelse, at omkostningerne ved at kære bør bidrage til en seriøs overvejelse af, om en afgørelse skal kæres. Udvalget har derfor overvejet, om det på andre måder vil være muligt at sikre omkostningsmæssige konsekvenser af at kære en afgørelse, da det må antages at ville have en adfærdsregulerende effekt.

Udgangspunktet ved fordelingen af sagsomkostninger er, at den tabende part skal erstatte modparten de udgifter, som retssagen har påført modparten. Afgørelser om sagsomkostninger og fordelingen heraf vil normalt først blive truffet i forbindelse med sagens afslutning. Retten kan imidlertid vælge at træffe afgørelse om sagsomkostninger for enkelte sagsskridt for sig, hvis afgørelsen er uafhængig af selve sagens udfald.

Der er således muligt for retten at træffe afgørelse om fordelingen af sagsomkostninger i forbindelse med et kæremål og således ikke afvente sagens afgørelse.

I praksis træffer retten imidlertid ikke i forbindelse med kæremål under sagens forberedelse særskilt afgørelse om fordeling af sagsomkostningerne i forbindelse med kæresagen. Det må således antages, at det i et vist omfang opleves som ”gratis” at kære.

Udvalget foreslår derfor, at der skal træffes særskilt afgørelse om fordeling af omkostningerne ved kæresagen i forbindelse med, at retten afgør et kæremål, således at omkostningsfordelingen i kæresagen er uafhængig af selve sagens udfald, men alene afhænger af udfaldet af kæresagen. Dermed må det antages, at parterne i højere grad vil overveje, om der er udsigt til at

få medhold i kæresagen, således at kæremål, som har til formål f.eks. at forhale sagen, kan undgås.

9. Øvrige forslag i tilknytning til anke og kære

Udvalget har desuden overvejet nogle spørgsmål vedrørende anke og kære, som ikke vedrører adgangen til appel, men bl.a. indebærer en forenkling af visse regler herom. Det drejer sig om muligheden for at berigtige fejl i domme efter retsplejelovens § 221, reglerne i retsplejelovens § 253, stk. 4, om kære af delafgørelser og den ordinære ankefrist i retsplejelovens § 372, stk. 1. Udvalget har desuden overvejet en udvidelse af adgangen til medvirken af sagkyndige dommere i landsretten.

I dette afsnit behandles disse spørgsmål og udvalgets forslag i den forbindelse.

9.1. Medvirken af sagkyndige dommere i landsretten – retsplejelovens § 20

Underudvalget om sagstilgangen til Højesteret har i et notat af 27. marts 2013 om mulige problemstillinger til overvejelse i Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene peget på, at det bør overvejes at ændre retsplejelovens § 20 om medvirken af sagkyndige medlemmer i civile sager. I notatet foreslås det således at overveje en ændring af bestemmelsen, således at landsretten også i tilfælde, hvor der ikke har medvirket sagkyndige medlemmer i byretten, kan bestemme, at der skal medvirke sagkyndige medlemmer i landsretten.

Reglerne om medvirken af sagkyndige ved byret og landsret i civile sager findes i retsplejelovens § 20, som har følgende ordlyd:

”§ 20. I borgerlige sager i 1. instans, der behandles ved byretten eller landsretten, kan retten bestemme, at retten under hovedforhandlingen skal tiltrædes af 2 sagkyndige medlemmer, hvis fagkundskab skønnes at være af betydning for sagen.

Stk. 2. I ankesager i landsretten, der i 1. instans er behandlet under medvirken af sagkyndige i medfør af stk. 1, kan retten bestemme, at retten under hovedforhandlingen skal tiltrædes af 2 sagkyndige medlemmer.

Stk. 3. Før retten træffer afgørelse efter stk. 1 eller 2, skal parterne have adgang til at udtale sig om spørgsmålet. Afgørelsen træffes ved kendelse. En kendelse om, at retten skal tiltrædes af sagkyndige, kan ikke indbringes for højere ret.

Stk. 4. Når der er truffet bestemmelse om medvirken af sagkyndige efter stk. 1 eller 2, kan retten tilkalde de sagkyndige til retsmøder uden for hovedforhandlingen, når den finder særlig anledning hertil, herunder navnlig i tilfælde af afhøring af par-

ter eller vidner, afhjemling af syn og skøn eller afsigelse af kendelse om et omtvistet punkt.

Stk. 5. Reglerne i stk. 1-4 gælder ikke for de i kapitel 42, 42a, 43, 43a, 43b og 44 omhandlede sager.”

Bestemmelsen fik sin nuværende affattelse ved lov nr. 538 af 8. juni 2006 (Politi- og domstolsreformen) og bygger på Retsplejerådets forslag i betænkning nr. 1401/2001.

Formålet var at styrke brugen af sagkyndige dommere i civile sager i byretten og i landsretten. Tidligere var anvendelsesområdet for reglerne om medvirken af sagkyndige dommere i byretten og landsretten hovedsageligt handelssager. I bemærkningerne til lovforslaget er blandt andet anført følgende (Lovforslag nr. L 168 af 1. marts 2006, punkt 4.2.2.2):

”Justitsministeriet kan tilslutte sig Retsplejerådets synspunkter og forslag om at styrke den sagkyndige medvirken ved byretterne og landsretterne, dels således, at sagkyndige dommere kan medvirke i videre omfang i handelssager, end det sker i praksis i dag, dels således, at sagkyndige dommere vil kunne medvirke også i ikke-handelssager. Lovforslaget er udformet i overensstemmelse med Retsplejerådets lovudkast, og det er forudsat, at der fremover beskikkes væsentligt flere sagkyndige dommere også i handelssager end i dag”.

Der er i retsplejeloven ikke hjemmel til, at landsretten kan bestemme, at der kan medvirke sagkyndige dommere i en ankesag i landsretten, når der ikke har medvirket sagkyndige dommere i byretten. Så vidt ses har en sådan hjemmel ikke været overvejet i forbindelse med lov nr. 538/2006.

Landsretterne har givet udtryk for, at der opleves et behov for, at sagkyndige dommere kan medvirke i landsretten i den beskrevne situation.

Indførelse af en hjemmel hertil vil give mulighed for en mere fleksibel brug af sagkyndige dommere og vil desuden være i overensstemmelse med den bagvedliggende intention om at styrke brugen af sagkyndige.

Udvalget foreslår på den baggrund, at retsplejelovens § 20 ændres, således at landsretten også i tilfælde, hvor der ikke har medvirket sagkyndige medlemmer i byretten, kan bestemme, at der skal medvirke sagkyndige medlemmer i landsretten.

9.2. Berigtigelse af fejl i domme – retsplejelovens § 221

Efter retsplejelovens § 221, stk. 1, kan retten til enhver tid af egen drift eller ifølge begæring berigtige visse skrivefejl, blotte regnefejl og fejl og forglemmelser, som alene vedrører udfærdigelsens form.

Efter stk. 2 kan retten også efter begæring, som skal være fremkommet inden ankefristens udløb, og efter at parterne har haft adgang til at ytre sig herom, berigtige fremstillingen af parternes mundtlige angivelser og ytringer, men ikke i øvrigt foretage forandringer enten i begrundelsen eller resultatet.

Efter stk. 3 træder den berigtigede afgørelse i alle henseender i stedet for den oprindelige. Beslutningen om berigtigelse er ikke genstand for anke eller kære.

Retsplejelovens § 221 vedrører både civile sager og straffesager.

Hvis en fejl eller forglemmelse ikke kan berigtiges i medfør af retsplejelovens § 221, kan afgørelsen kun ændres ved appel, i nogle tilfælde efter tilfaldelse fra Procesbevillingsnævnet.

Muligheden for, at retten kan berigtige fejl i afgørelser, er efter § 221 meget begrænset. Det er kun skrivefejl og regnefejl, som kan berigtiges uden videre. Forglemmelser, som ikke vedrører udfærdigelsens form, kan således efter bestemmelsen ikke berigtiges, heller ikke selv om parterne måtte være enige herom. Det kunne f.eks. være forglemmelser i forhold til at træffe bestemmelse om sagsomkostninger, at tage højde for visse udgifter ved fastsættelse af sagsomkostninger, at medtage forrentning af et beløb eller lignende.

Udvalget har overvejet, om muligheden for at berigtige forglemmelser bør udvides, således at dommeren kan berigtige også forglemmelser, som ikke vedrører udfærdigelsens form, hvis parterne ikke udtaler sig imod. Derved kan det undgås, at ankeinstansen vil skulle behandle en sag, hvor det er åbenbart, at der er tale om en fejl, og hvor parterne også er enige herom. Hvis den ene part udtaler sig imod en berigtigelse, må den anden part appellere afgørelsen.

Udvalget foreslår således, at muligheden for at berigtige forglemmelser og fejl i domme udvides, således at også forglemmelser, der ikke vedrører ud-

færdigelsens form, kan berigtiges af dommeren, hvis parterne ikke udtaler sig imod.

9.3. Appel af delafgørelser - retsplejelovens § 253, stk. 4

Underudvalget om sagstilgangen til Højesteret har opfordret Udvalget om bedre og mere effektiv behandling af civile sager ved domstolene til at se nærmere på behovet for at forenkle reglerne i retsplejelovens § 253, stk. 4, om, hvem der skal meddele tilladelse til at indbringe en afgørelse, der er afsagt efter reglerne i retsplejelovens § 253, for højere ret.

Retsplejelovens § 253, stk. 4, har følgende ordlyd:

”De i stk. 3 nævnte afgørelser kan først indbringes for højere ret i forbindelse med den endelige afgørelse i sagen, medmindre afgørelsen kan fuldbyrdes, eller den højere ret har tilladt, at afgørelsen indbringes særskilt. Anmodningen om sådan tilladelse skal indgives til den højere ret inden udløbet af den almindelige frist for indbringelse af afgørelsen. Meddeles tilladelsen, skal sagen indbringes for den overordnede ret inden 4 uger.”

Retsplejelovens § 392 har følgende ordlyd:

”§ 392. Kendelser og beslutninger, der afsiges af en landsret eller af Sø- og Handelsretten efter reglerne i § 253 i en sag, der behandles af retten som 1. instans, kan kæres til Højesteret, såfremt Højesteret tillader det, jf. § 253, stk. 4.

Stk. 2. I andre tilfælde kan landsrettens eller Sø- og Handelsrettens kendelser og beslutninger kæres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådan tilladelse kan gives, hvis kæren vedrører spørgsmål af principiel karakter. Hvis særlige grunde taler for det, kan en tilladelse til at kære til Højesteret som 3. instans begrænses til en del af sagen. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til nævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.”

Reglerne om tilladelse til kære er komplekse, og misforståelser af retstilstanden kan føre til ukorrekte processkridt og afvisning af kæremål. Dette har medført, at advokater ofte ansøger både Procesbevillingsnævnet og Højesteret om tilladelse til kære af en afgørelse afsagt af en landsret som 1. instans, fordi det kan være svært at vurdere, om afgørelsen falder inden for retsplejelovens § 253, og følgelig om der kræves tilladelse fra Procesbevillingsnævnet eller fra Højesteret.

Der kan også opstå lignende problemer i forbindelse med afgørelser, der i 1. instans træffes af en byret, idet afgørelser, der ikke er omfattet af retsplejelovens § 253, frit kan kæres til landsretten, jf. retsplejelovens § 389, stk. 1. Hvis der søges kæretilladelse, uden at der faktisk kæres, ud fra en fejlagtig opfattelse af, at en sådan tilladelse kræves, har man ikke afbrudt kærefristen, og kæremuligheden er herefter som udgangspunkt forspildt ved kærefristens udløb.

Hvis en delafgørelse ønskes indbragt for Højesteret som 3. instans, skal tilladelse indhentes både fra Procesbevillingsnævnet i medfør af retsplejelovens § 392, stk. 2, og fra Højesteret i medfør af retsplejelovens § 253, stk. 4, 1. pkt., 2. led.

Det er på den baggrund udvalgets opfattelse, at der er behov for regelforenklinger med henblik på forebyggelse af både unødvendige dobbeltanmodninger om kære og uhensigtsmæssige retstab.

De ovennævnte problemer har sammenhæng med kære af formalitetsafgørelser, der typisk afsiges som kendelser. For at sikre et enstrengt system er det udvalgets opfattelse, at også anmodning om tilladelse til appel af deldomme (typisk realitetsafgørelser) bør indgives til Procesbevillingsnævnet.

Udvalget foreslår derfor, at hele kompetencen til at meddele tilladelser til appel af delafgørelser, jf. retsplejelovens § 253, stk. 3, henlægges til Procesbevillingsnævnet. Det foreslås at gælde både ved appel fra byret til landsret og ved appel til Højesteret.

9.4. Ankefristen – retsplejelovens § 372, stk. 1

Det følger af retsplejelovens § 372, stk. 1, at ankefristen er 4 uger ved anke fra byret til landsret og 8 uger ved anke fra landsret og fra Sø- og Handelsretten til Højesteret. Fristen regnes fra dommens afsigelse. I ægteskabssager, sager om forældremyndighed og sager vedrørende dødsformodning er fristen for anke fra byret til landsret dog 8 uger, jf. henholdsvis retsplejelovens § 454, stk. 1, 1. pkt., og lov om borteblevne § 14, stk. 2, 1. pkt.

Underudvalget om sagstilgangen til Højesteret har drøftet muligheden for at ændre den ordinære ankefrist i retsplejelovens § 372, stk. 1, således at den i alle tilfælde er 4 uger. Underudvalget har tilkendegivet, at de umid-

delbart er overvejende positive over for en sådan forenkling, men at de finder, at konsekvenserne heraf bør overvejes nærmere i udvalget.

Udvalget har på den baggrund overvejet at ændre ankefristen, således at den i alle tilfælde er 4 uger, uanset om der ankes fra byret til landsret, fra landsret til Højesteret eller fra Sø- og Handelsretten til landsret eller Højesteret. I den forbindelse skal det også overvejes om fristen i retsplejelovens § 371, stk. 2, for at indgive ansøgning om 3. instansbevilling til Procesbevillingsnævnet, også bør være 4 uger, så der er sammenhæng mellem fristerne.

En ændring af fristerne til i alle tilfælde at være 4 uger vil betyde en forenkling, en hurtigere afklaring for parterne af, om sagen er afsluttet, samt en kortere samlet sagsbehandlingstid i sagerne.

Udvalget foreslår derfor, at ankefristen i retsplejelovens § 372, stk. 1, ændres, således at den i alle tilfælde er 4 uger, samt at ankefristen i ægteskabssager, sager om forældremyndighed og sager vedrørende dødsforordning også ændres til 4 uger.

10. Lovudkast med bemærkninger

10.1. Lovudkast

**Forslag
til
Lov om ændring af retsplejeloven**

§ 1

I lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr., foretages følgende ændringer:

1. § 20, stk. 2, affattes således:

”I ankesager i landsretten kan retten bestemme, at retten under hovedforhandlingen skal tiltrædes af sagkyndige medlemmer.”

2. I § 221, stk. 1, indsættes som 2. pkt.:

”Øvrige fejl og forglemmelser kan berigtiges, hvis parterne ikke udtaler sig imod.”

3. § 253, stk. 4, affattes således:

”Stk. 4. De i stk. 3 nævnte afgørelser kan først indbringes for højere ret i forbindelse med den endelige afgørelse i sagen, medmindre afgørelsen kan fuldbyrdes, eller Procesbevillingsnævnet har tilladt, at afgørelsen indbringes særskilt. Sådan tilladelse kan gives, hvis der foreligger særlige grunde. Anmodning om sådan tilladelse skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden udløbet af den almindelige frist for indbringelse af afgørelsen. Meddeles tilladelsen, skal sagen indbringes for den overordnede ret inden 4 uger.”

4. I § 312 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

”Stk. 2. Ved kære af kendelser og beslutninger skal den tabende part i kæresagen erstatte modparten de udgifter, kæresagen har påført modparten, medmindre parterne har aftalt andet.”

Stk. 2-6 bliver herefter stk. 3-7.

5. I § 312, stk. 3, 2. pkt., der bliver stk. 4, 2. pkt., ændres ”Stk. 2” til: ”Stk. 3”.

6. I § 322 indsættes som stk. 2:

”Stk. 2. Ved kære af kendelser og beslutninger træffer retten i forbindelse med afgørelse af kæremålet bestemmelse om sagsomkostninger, jf. § 312, stk. 2.”

7. I § 368, stk. 1, 2. pkt., ændres ”10.000 kr.” til: ”50.000 kr.”

8. Efter § 368 indsættes:

”§ 368 a. Landsretten kan afvise at behandle en sag i 2. instans, hvis der ikke er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald end i byretten, og sagen ikke er af principiel karakter eller andre grunde i øvrigt taler for, at sagen skal behandles af landsretten. Landsretten kan dog ikke afvise en sag, som er indbragt efter tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Stk. 2. Hvis landsretten overvejer at afvise en ankesag efter stk. 1, underrettes parterne herom. Parterne kan herefter inden 14 dage efter at have modtaget meddelelsen give retten og den anden part underretning om sine bemærkninger, hvorefter retten træffer afgørelse.”

9. I § 369, stk. 3, indsættes som 2. pkt.:

”Det samme gælder domme, hvorved landsretten afviser sagen efter § 368 a, jf. § 391, stk. 4.”

10. I § 371, stk. 2, 1. pkt., ændres ”8 uger” til: ”4 uger”.

11. § 372, stk. 1, affattes således:

”Ankefristen er 4 uger. Fristen regnes fra dommens afsigelse.”

12. I § 389, stk. 2, 1. pkt., ændres ”10.000 kr.” til: ”50.000 kr.”

13. I § 389, stk. 2, indsættes efter 1. pkt.:

”Hvis det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, kan afgørelsen herom kun indbringes særskilt, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 50.000 kr.”

14. I § 389 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

”Stk. 3. Beslutning efter § 334, stk. 4, om salær, der er fastsat til højst 50.000 kr., kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog give tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor.”

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

15. I § 389, stk. 3, 1. pkt., der bliver stk. 4, 1. pkt., indsættes efter ”stk. 2”:

”og 3”.

16. Efter § 389 indsættes:

”§ **389 a.** Kendelser og andre beslutninger, der afsiges under hovedforhandlingen eller under dennes forberedelse, kan ikke kæres. Procesbevillingsnævnet kan dog meddele tilladelse til kære, hvis kendelsen eller beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for parten, og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af landsretten som 2. instans.”

17. I § 391, stk. 1, ændres ”10.000 kr.” til: ”50.000 kr.”

18. I § 391, stk. 1, indsættes som 2. pkt.:

”Hvis det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, kan bestemmelsen herom kun indbringes særskilt, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 50.000 kr.”

19. I § 391 indsættes som stk. 4:

”Stk. 4. Domme, hvorved landsretten afviser sagen efter § 368 a, kan indbringes for Højesteret ved kære. Kære kan kun ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Sådantilladelse kan gives, hvis særlige grunde taler derfor. Ansøgning om kæretilladelse skal indgives til nævnet inden 2 uger efter, at afgørelsen er truffet. Procesbevillingsnævnet kan dog undtagelsesvis give tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 6 måneder efter, at afgørelsen er truffet.”

20. I § 392, stk. 1, ændres ”, såfremt Højesteret tillader det” til: ”med Procesbevillingsnævnets tilladelse.”

21. I § 394, stk. 2, indsættes efter 1. pkt.:

”Hvis der er meddelt tilladelse efter § 253, stk. 4, og § 392, stk. 2, skal kære ske inden 4 uger efter, at tilladelsen er meddelt ansøgeren.”

22. I § 395 indsættes som 2. pkt.:

”Det samme gælder ansøgning til Procesbevillingsnævnet om tilladelse til kære efter § 389 a.”

23. I § 454, stk. 1, 1. pkt., ændres ”8 uger” til: ”4 uger”.

24. I § 584, stk. 2, 1. pkt., ændres ”10.000 kr.” til: ”50.000 kr.”

25. I § 584 a, stk. 1, ændres ”10.000 kr.” til: ”50.000 kr.”

§ 2

I konkursloven, jf. lovbekendtgørelse nr. ..., foretages følgende ændring:

1. I § 248, stk. 2, indsættes som 2. pkt.:

”Om kære af kendelser og beslutninger om sagsomkostninger gælder reglen i retsplejelovens § 389, stk. 2.”

§ 3

I lov om borteblevne, jf. lovbekendtgørelse nr. ..., foretages følgende ændring:

1. I § 14, stk. 2, 1. pkt., ændres ”8 uger” til: ”4 uger”.

§ 4

Loven træder i kraft den ... Loven finder anvendelse på afgørelser, der træffes efter lovens ikrafttræden.

§ 5

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

10.2. Bemærkninger til lovudkastet

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1 (§ 20, stk. 2)

Det foreslås, at landsretten også i tilfælde, hvor der ikke har medvirket sagkyndige medlemmer i byretten, kan bestemme, at der skal medvirke sagkyndige medlemmer i landsretten.

Til nr. 2 (§ 221, stk. 1)

Det foreslås, at muligheden for at berigtige forglemmelser og fejl i domme udvides, således at også fejl og forglemmelser, der ikke vedrører udfærdigelsens form, kan berigtiges af retten, hvis parterne ikke udtaler sig imod.

Til nr. 3 (§ 253, stk. 4)

For at forenkle reglerne om, hvem der skal meddele tilladelse til at indbringe en afgørelse, der er afsagt efter reglerne i retsplejelovens § 253, for højere ret, foreslås det, at anmodning om appel af delafgørelser som nævnt i § 253, stk. 3, indgives til Procesbevillingsnævnet. Dermed indføres en tilsvarende ordning, som den, der foreslås indført for kære af delafgørelser til Højesteret, jf. § 392, stk. 1 (lovforslagets § 1, nr. 20).

Herefter vil anmodning om såvel tilladelse til anke af deldomme og kære af kendelser afsagt efter reglerne i § 253, skulle indgives til Procesbevillingsnævnet.

Den gældende højesteretspraksis for at opnå kæretilladelse, hvorefter kriteriet er, om der foreligger særlige grunde, forudsættes videreført. Grundlaget for at tage endelig stilling skal være tilstrækkeligt oplyst, og der lægges navnlig vægt på den procesøkonomiske besparelse, der vil være forbundet med at afgøre spørgsmålet særskilt.

Til nr. 4 (§ 312, stk. 2)

Det foreslås, at det præciseres, at den tabende part i kæresager skal erstatte modparten de udgifter, som kæresagen har påført modparten, medmindre

parterne har aftalt andet, eller retten finder grundlag for en anden fordeling af omkostningerne, jf. retsplejelovens § 312, stk. 2, som med lovforslaget bliver stk. 3. Som eksempel på en situation, hvor der kan være anledning til en anden fordeling af omkostningerne, kan nævnes det forhold, at den part, der vinder kæremålet, først under dette er fremkommet med oplysninger, der er afgørende for kæremålets udfald.

Til nr. 5 (§ 312, stk. 3, 2. pkt.)

Der er tale om en konsekvensændring som følge af lovforslagets § 1, nr. 1.

Til nr. 6 (§ 322, stk. 2)

For at sikre, at parterne i forbindelse med kære af en kendelse eller beslutning foretager en reel overvejelse af udsigten til at få medhold i kæresagen og nødvendigheden af kære, foreslås det, at der træffes særskilt afgørelse om fordeling af omkostningerne ved kæresagen i forbindelse med, at kæremålet afgøres, således at omkostningsfordelingen i kæresagen er uafhængig af selve sagens udfald, men alene afhænger af udfaldet af kæresagen.

Til nr. 7, 12, 14, 17, 22 og 23 (§ 368, stk. 1, § 389, stk. 2 og 3, § 391, stk. 1, § 584, stk. 2, og § 584 a, stk. 1)

Det foreslås, at appelgrænsen ændres til 50.000 kr. Beløbsgrænsen omfatter civile sager, der angår krav, der efter påstanden har en værdi af højst 50.000 kr.

Beløbsgrænsen omfatter også kendelser og beslutninger om sagsomkostninger afsagt af en byret eller fogedretten, og bestemmelser i domme afsagt af en byret om sagsomkostninger, og indebærer, at kun afgørelser om sagsomkostninger, der er fastsat til mere end 50.000 kr., kan kæres uden særlig tilladelse.

Beløbsgrænsen omfatter herudover udlæg for krav, der har en økonomisk værdi af højst 50.000 kr.

Det foreslås endelig, at beløbsgrænsen som noget nyt også skal omfatte afgørelser om salær i fri proces-sager, jf. retsplejelovens § 334, stk. 4.

For alle afgørelser gælder, at der er mulighed for, at Procesbevillingsnævnet kan give tilladelse til at indbringe afgørelsen for landsretten.

Ved anke af civile sager, der angår krav af højst 50.000 kr., kan der meddeles tilladelse, hvis sagen er af principiel karakter, eller særlige grunde i øvrigt taler derfor.

Ved afgørelser vedrørende sagsomkostninger, der er under beløbsgrænsen, kan Procesbevillingsnævnet meddele tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler derfor. Det samme gælder afgørelser vedrørende udlæg og afgørelser om salær i fri processager.

Til nr. 8 (§ 368 a)

Det foreslås, at der indføres en adgang for landsretten til efter en indledende overordnet vurdering af sagen at afvise en anke i civil sag, som supplement til den generelle ankebegrænsning baseret på sagens værdi.

Efter forslaget får landsretten mulighed for at afvise sagen, hvis landsretten vurderer, at sagens parter ikke har oplyst om forhold, der gør, at der er udsigt til, at sagen vil kunne få et andet udfald end i byretten, og landsretten vurderer, at der ikke i øvrigt foreligger særlige grunde til, at sagen skal prøves i to instanser, f.eks. fordi den er af principiel karakter.

Landsretten skal i tilfælde, hvor afvisning overvejes, orientere parterne herom. Parterne har herefter mulighed for inden en uge at fremkomme med bemærkninger til landsretten, som herefter træffer afgørelse om afvisning. Afgørelsen træffes ved dom.

Til nr. 9 og 19 (§ 369, stk. 3, 2. pkt., og § 391, stk. 4)

Det foreslås, at retsmidlet til prøvelse af landsrettens dom om afvisning efter den foreslåede bestemmelse i § 368 a (lovforslagets § 1, nr. 8) skal være kære, og at kære til Højesteret kun kan ske med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Procesbevillingsnævnet kan meddele tilladelse til kære, hvis særlige grunde taler for, at landsrettens dom om afvisning skal kunne indbringes for Højesteret.

Til nr. 10 (§ 371, stk. 2, 1. pkt.)

Som konsekvens af forslaget om, at den ordinære ankefrist ændres til 4 uger, jf. forslaget til § 372, stk. 1 (lovforslagets § 1, nr. 11), foreslås det, at fristen for at indgive ansøgning til Procesbevillingsnævnet om tredjeinstansbevilling ligeledes ændres til fra 8 uger til 4 uger.

Til nr. 11 (§ 372, stk. 1)

Det foreslås, at ankefristen ændres, således at den i alle tilfælde er 4 uger, uanset om der ankes fra byret til landsret, fra landsret til Højesteret eller fra Sø- og Handelsretten til landsret eller Højesteret.

Til nr. 13 og 18 (§ 389, stk. 2, 2. pkt., og § 391, stk. 1, 2. pkt.)

Det foreslås, at beløbsgrænsen også har betydning for adgangen til at appellere, hvis retten har ophævet sagens omkostninger, således at hvis det er bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part, kan afgørelsen herom kun indbringes særskilt, hvis der er spørgsmål om tilkendelse af sagsomkostninger med mere end 50.000 kr.

Til nr. 15 (§ 389, stk. 4)

Der er tale om en konsekvensændring som følge af lovforslagets § 1, nr. 6.

Til nr. 16 (§ 389 a)

Det foreslås, at kendelser og andre beslutninger, der afsiges under en hovedforhandling eller under dennes forberedelse, fremover ikke skal kunne kæres til landsretten. Dog kan visse kendelser og beslutninger afsagt under sagens forberedelse eller hovedforhandlingen indbringes for landsretten med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Betingelserne for at få kæretiladelse er, at afgørelsen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for parten.

Omfattet heraf vil eksempelvis være kendelser eller beslutninger, som går ud på, at sagen afvises eller hæves, om stedlig og saglig kompetence, habilitet og rette sagsøgte. Det vil imidlertid bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde, om en afgørelse har en sådan karakter og betydning, at der er grund til, at kæresagen skal kunne afgøres af landsretten som 2. instans, og der derfor skal meddeles kæretiladelse.

Det er desuden en betingelse, at der er anledning til at lade afgørelsen prøve af landsretten som 2. instans. Det forudsættes således, at der udover en vurdering af afgørelsens karakter også foretages en vurdering af selve afgørelsen, herunder af resultatet.

Til nr. 20 (§ 392, stk. 1)

For at forebygge både unødvendige dobbeltanmodninger om kære og uhensigtsmæssige retstab foreslås det, at Procesbevillingsnævnet, der i forvejen behandler anmodninger om kæretilladelser efter § 392, stk. 2, tillige behandler anmodninger om kære af delafgørelser meddelt efter reglerne i § 253.

Til nr. 21 (§ 394, stk. 2, 2. pkt.)

Det foreslås, at fristen for at indgive kære i den situation, hvor en delafgørelse ønskes indbragt for Højesteret som 3. instans, og hvor tilladelse efter forslaget skal indhentes fra Procesbevillingsnævnet både i medfør af retsplejelovens § 392, stk. 2, og i medfør af retsplejelovens § 253, stk. 4, 1. pkt., 2. led, fastsættes til 4 uger.

Til nr. 22 (§ 395)

Det foreslås, at der skal gælde de samme regler om opsættende virkning for en ansøgning til Procesbevillingsnævnet om kæretilladelse efter den foreslåede § 389 a som for kære i øvrigt. En ansøgning til Procesbevillingsnævnet om kæretilladelse efter denne bestemmelse har således ikke opsættende virkning, medmindre andet er bestemt i loven, eller det bestemmes af den ret, hvis afgørelse kæres, eller den ret, hvortil afgørelsen kæres. Det forudsættes, at det klare udgangspunkt er, at en sådan ansøgning efter forslaget til § 389 ikke tillægges opsættende virkning.

Udvalget foreslår samtidig, at det præciseres i retsplejelovens § 395, at en ansøgning til Procesbevillingsnævnet om tilladelse til kære kan tillægges opsættende virkning. Efter udvalgets opfattelse bør det dog have undtagelsens karakter, at dette sker. Det vil normalt være den ret, hvis afgørelse ønskes prøvet, der kan tillægge en ansøgning til Procesbevillingsnævnet opsættende virkning. I de tilfælde, hvor Procesbevillingsnævnet har imødekommet ansøgningen, og kærende har indbragt sagen for kæreinstansen, vil også denne kunne tillægge kæremålet opsættende virkning.

Til nr. 23 (§ 454, stk. 1, 1. pkt.)

Det foreslås, at ankefristen i sager om ægteskab og forældremyndighed ændres, således at den – som den ordinære ankefrist – er 4 uger.

Til § 2

Det foreslås, at afgørelser om sagsomkostninger i konkurssager og andre insolvensretlige sager fremover skal være omfattet af appelgrænsen i retsplejelovens § 389, stk. 2.

Til § 3

Det foreslås, at ankefristen i sager vedrørende dødsformodning ændres, således at den – som den ordinære ankefrist – er 4 uger.

Til § 4

(Ikrafttræden)

Det foreslås, at loven træder i kraft den ... Loven finder anvendelse på afgørelser, der træffes efter lovens ikrafttræden.

Til § 5

(Territorial gyldighed)

Bestemmelsen angår lovens territoriale gyldighed og indebærer, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.